

Kiriku Elu

Eesti Katoliiklaste Häälekandja

3. (174)

Detsember

2002

Selles numbris:

Püha Roosipärja aasta

Thomas Merton: Elu ja pühadus

Püha Josemaría Escrivá, Opus Dei asutaja

Intervjuu isa Philippe Jourdaniga

Sisukord

Vaimulik sõnum	
Püha roosipärja aasta.....	3
Usuküsimused	
T. Merton. Elu ja pühadus.....	6
Kas käes on apokaliptilised ajad?.....	10
Pühak	
Josemaría Escrivá, Opus Dei asutaja.....	12
Uue pühaku Eesti-ime.....	14
Moraal	
Kristlik optimism ja tavaline elu.....	15
Kirik maailmas	
Püha Josemaría kanoniseerimisteremoonia.....	17
Teed viivad Rooma.....	18
Kirik Eestis	
Aitame Betleemma lapsi!.....	21
Intervjuu isa Philippe Jourdaniga.....	22
Uudised	
Torino surilinas.....	26
Uus indulgents.....	27
Televisioonimürgitus.....	27
Koguduse kroonika.....	28

Kaanel: Pompei Roosipärja Madonna

Kiriku Elu

Eesti Katoliiklaste Häälekandja

3. (174.) Detsember 2002

Toimetus: Msgr. Philippe Jourdan,
diakon Peeter Valk, Helve Trumann,
Aive Haljand

Küljendus: Aive Haljand

Aadress: Vene 18, Tallinn 10123

Väljaandja: Rooma-Katoliku Kirik Eestis

Trükitöö: Spin Press AS, Tallinn

Teenistuste ajad

P.-DE APOSTLITE PEETRUSE JA PAULUSE

KOGUDUS TALLINNAS

Vene 18, Tallinn 10123

tel 6 446 367 või 6 444 678

P	10.00	poolakeelne	püha	Missa
I	1.30	eestikeelne	püha	Missa
		adoratsioon		
	18.00	venekeelne	püha	Missa
E	8.00	eestikeelne	püha	Missa
		adoratsioon	ja	roosipärg
	18.00	eestikeelne	püha	Missa
T	8.00	eestikeelne	püha	Missa
	18.00	eestikeelne	püha	Missa
K	8.00	eestikeelne	püha	Missa
		adoratsioon	ja	roosipärg
	18.00	eestikeelne	püha	Missa
N	8.00	eestikeelne	püha	Missa
	18.00	poolakeelne	püha	Missa
R	8.00	eestikeelne	püha	Missa
		adoratsioon	ja	roosipärg
	18.00	eestikeelne	püha	Missa
L	8.00	ladinakeelne	püha	Missa
		adoratsioon	ja	roosipärg
	18.00	eestikeelne	püha	Missa, Vigilia

DOMINIKLASTE KLOOSTRI KABEL

Müüriku 33, Tallinn 10123

tel. 6 464 219

E,K,R	12.00	eestikeelne	püha	Missa
T,N	19.00	venekeelne	püha	Missa
P	19.30	eestikeelne	püha	Missa
E	19.00	Taize	palvus	
K	19.00	vesper	ja	adoratsioon

BIRGITIINIDE KLOOSTRI KABEL

Merivälja tee 18, Tallinn 11911

tel. 6 055 000

P	10.00	eestikeelne	püha	Missa
E-L	7.30	eestikeelne	püha	Missa
K	17.00	eestikeelne	püha	Missa

P. APOSTEL JOHANNESE KOGUDUS PÄRNUS

Karusselli 27, Pärnu 80015

P 12.00 püha Missa

PÜHIMA NEITSI MAARJA PÄRISPATUTA SAAMISE

KOGUDUS TARTUS

Veski 1-1A, Tartu 51005

tel (7) 422 735; fax (7) 421 841

P	9.30	poola- ja venekeelne	püha	Missa
	11.00	eestikeelne	püha	Missa
E,T,N,R	18.00	püha	Missa	
K	8.00	püha	Missa	
L	8.30	püha	Missa	

PÜHA VAIMU KOGUDUS VALGAS

Maleva 8, Valga 68204

tel (76) 68 742

P	10.00	püha	Missa
E,K,N,R	9.00	püha	Missa
L	18.00	Roosipärg	
	19.00	püha	Missa

(talvel k. 17.00 ja 18.00)

P. JOOSEPI KOGUDUS AHTMES

Sõpruse 82, Ahtme 31026

tel (33) 22 926

P	15.30	püha	Missa
E,N	17.00	püha	Missa
K,R	6.30	püha	Missa
L	10.00	püha	Missa

P. ANTONIUSE KOGUDUS NARVAS

Vabaduse 16, Narva 20307

P	8.30	püha	Missa
T,K,N,R	18.00	püha	Missa
L	10.00	püha	Missa

P. JÜRI (GEORGI) JA P. ADALBERTI

KOGUDUS SILLAMÄEL

Viru pst 17A-2, Sillamäe 40233

P	11.00	püha	Missa
N	15.00	püha	Missa

KIVIÖLI KULTUURIMAJAS

P 11.30 püha Missa

SOMPA KULTUURIMAJAS

L 14.00 püha Missa

KOHTLA-JÄRVEL

R 17.00 püha Missa

RAKVERES

P 8.30 püha Missa

L 17.00 püha Missa

KREEKA-KATOLIKU KIRIK

Laboratooriumi 22

Tallinn 10133

tel. 6 411 963

P 11.00 püha Missa

Oktoober 2002 — oktoober 2003: Püha Roosipärja aasta

16. oktoobril 2002. aastal alustas paavst Johannes Paulus II oma kahekümne viiendat teenimisaastat Peetruse ametijärglasena. Ta andis välja apostelliku kirja Rosarium Virginis Mariae (Neitsi Maarja roosipärg), "et esitada mõtisklus roosipärjast, teatud määral selle kirja [Novo Millennio Ineunte] maarjaliku täiendusena ja üleskutsena vaadata Kristuse palte ühenduses Tema Pühima Emaga ja tema 'koolis'. Roosipärja lugemine ongi ju Kristuse palge vaatamine koos Maarjaga. ... Minu soov on, et selle aasta kestel pöörataks roosipärjale erilist tähelepanu ning et seda väärtustataks erinevates kristlikes kogukondades" (nr. 3).

Püha Isa jätkab: "... rohkem kui iial varem on vaja, et meie kristlikud kogukonnad saaksid 'tõelisteks palvekoolideks'. Roosipärg on üks ilusamaid ja puhtamaid kristliku kontemplatsiooni traditsioone. Olles kujunenud Läänes, on see tüüpiline meditatiivne palve ning vastab mingis mõttes 'südamepalvele' ehk 'Jeesuse-palvele', mis juurdus idakristluses" (nr. 5).

Püha Isa üleskutses keskmes on olukord tänapäeva maailmas. Meil on vaja palvetada rahu eest, "et paluda Jumalalt rahu andi" (nr 6) meie maailma pingelises olukorras, mis on viinud kohutava vaenutsemise, vägivalda ja verevalamiseni. Roosipärja palvetada tähendab "... süveneda Kristuse müsteeriumi sisekaemusse, sest Kristus on meie rahu, kuna ta 'on mõlemad liitnud üheks ja lõhkunud maha vaheseina — see tähendab vaenu...' (Ef 2,14)".

"Samalaadne tarvidus pühendumuse ja palve järele kerkib esile seoses teise kriitilise teemaga, milleks on perekond, ühiskonna algrakuks, mida lagunemise jõud kasvavalt ohtu seavad nii ideoloogilisel kui ka praktilisel tasandil, tekitades meis hirmu selle põhjaneva ja asendamatu institutsiooni tuleviku ning ühes sellega ka ühiskonna tuleviku pärast tervikuna. Roosipärja lugemise taaselustamine kristlikes perekondades, pidades silmas perekonna laiemat ülesannet pastoraalses teenimises, oleks tõhus abivahend selle meie ajastule omase kriisi hävitavatele mõjudele vastu seismises" (nr 6).

"Roosipärja kõige levinumas vormis, mille Kirik on heaks kiitnud, meenutatakse ainult mõnesid Kristuse elu paljudest müsteeriumidest. Selle valiku määras palve algne üles-

ehitus, mis põhines arvul 150 — just nii palju on psalmiraamatus psalme.

Siiski tundub mulle, et toomaks täielikult esile roosipärja kristoloogilist sügavust, oleks kohane teha traditsioonilises vormis täiendus, — mille rakendamine jääks üksikisikute ja

kogukondade otsustada —, mis seda avardaks, nii et see hõlmaks Kristuse avaliku teenimistöö müsteeriume tema ristimise ja kannatuse vahepealsel ajal. Nendes müsteeriumites me vaatleme Kristuse — Jumala lõpliku ilmutuse — olulisi aspekte. Olles ristimisel Jordani jões tunnistatud Isa armsaks Pojaks, on Kristus see, kes kuulutab Kuningriigi saabumist, annab sellest tunnistust oma tegudega ning annab teada sellega kaasnevad nõudmised. Just avaliku teenimistöö ajal on Kristuse müsteerium kõige nähtavamalt valguse müsteerium: "Kuni mina olen maailmas, olen ma maailma valgus" (Jh 9,5).

Järelikult selleks, et roosipärjast saaks veel täielikumalt "evangeeliumi kokkuvõte", on kohane lisada pärast Kristuse Lihakssaamise ja varjatud aastate üle mõtisklemist (*rõõmurikkad saladused*) ning enne tema kannatuse vaevadel (*valurikkad saladused*) ja ülestõusmise võiduhetkel (*aurikkad saladused*) peatumist mõtisklus mõnede eriti tähendusrikaste hetkede üle tema avalikus teenimistöös (*valguse saladused*). Nende uute müsteeriumide lisandumine, mis ei kahjusta ühtki selle palve väljakujunenud vormi olulist aspekti, on mõeldud selleks, et anda sellele uut elu ja taas kord juhtida tähelepanu sellele, milline koht on kristlikus vaimses roosipärjal kui tõelisel väraval Kristuse südame — rõõmu ja valguse, kannatuse ja kirkuse ookeani — sügavustesse" (nr. 19).

Valguse saladused

“Kulgedes Jeesuse lapsepõlvest ja varjatud elust Naatsaretis tema avaliku eluni, toob mõtisklus meid müsteeriumide juurde, mida võib erilisel nimetada ‘valguse saladusteks’. Muidugi on kogu Kristuse müsteerium valguse müsteerium. Tema on ‘maailma valgus’ (Jh 8,12). See tõde ilmneb aga iseäranis tema avaliku elu aastatel, mil ta kuulutab Kuningriigi evangeeliumi. Kui tuua kristlaste jaoks esile viis olulist hetke — ‘valgusrikast’ saladust — selles Kristuse elu etapis, siis arvan, et on kohane eristada järgnevaid: tema ristimine Jordani jões, tema eneseilmutus Kaana pulmas, Jumalariigi kuulutamine ja üleskutse pöördumisele, tema kirgastamine, ning viimaks Armulaua sisseseadmine kui paasamüsteeriumi sakramentaalne väljendus.

Kõik need müsteeriumid on ilmutused Kuningriigist, mis on praegu ligiolev Jeesuse isikus. Ristimine Jordani jões on eelkõige valguse müsteerium. Kui Kristus astub alla vette kui süütu, kes sai ‘patuks’ meie asemel (vrd 2 Ko 5,21), avanevad siin taavad ja Isa hääli kuulutab, et see on tema armas Poeg (vrd Mt 3,17 ja paralleelid), ning Vaim laskub tema peale, et anda talle missioon, mida ta peab täitma. Teine valguse müsteerium on üks esimesi tunnustähti, mille ta teeb Kaanas (vrd Jh 2,1-12), kui ta muudab vee veiniks ja avab jüngerite südamed usule tänu Maarja kaasabile, kes on esimene usklike seas. Veel üks valguse müsteerium on jutlustamine, milles Jeesus kuulutab Jumalariigi tulemist, kutsub pöördumisele (vrd Mk 1,15) ja annab patud andeks kõigile, kes talle alandliku usaldusega lähenevad (vrd Mk 2,3-13; Lk 7,47-48); seda halastuse teenimistööd, mida ta alustanud on, jätkab ta kuni maailma lõpuni, eriti meelesparanduse sakramendi kaudu, mille ta oma Kirikule on usaldanud (vrd Jh 20,22-23). Jeesuse kirgastamine, mis pärimuse kohaselt leidis aset Tabori mäel, on valguse müsteerium selle sõna tõelises tähenduses. Jumalikkuse kirkus särab Kristuse palgel, kui Isa käsib hämmastunud apostlitel ‘teda kuulata’ (vrd Lk 9,35) ning valmistuda saama koos Temaga osa kannatuse surmaheitlusest, et pälvida koos temaga ülestõusmise rõõm ja Püha Vaimuga kirgastatud elu. Viimane valguse müsteerium on Armulaua sisseseadmine, milles Kristus ohverdab oma ihu ja vere toiduks leiva ja veini märgi all ning tõestab ‘lõpuni’ oma armastust inimkonna vastu (Jh 13,1), kelle päästmiseks ta end ohvriks toob.

Nendes müsteeriumides, välja arvatud Kaana imeteos, jääb Maarja kohalolek tagaplaanile. Evangeeliumid viitavad vaid väga põgusalt tema juhuslikule kohalviibimisele Jeesuse kuulutustöö ühel või teisel hetkel (vrd Mk 3,31; Jh 2,12) ja neis ei mainita sõnagi sellest, et ta oli kohal Armulaua sisseseadmisel Viimsel Öhtusöömaajal. Kuid see roll, mida Maarja Kaanas täitis, saadab Kristust teatud viisil kogu tema teenimistöö kestel. Ilmutus, mille Isa andis otsesõnu ristimisel Jordani jões ja mida kuulutab Ristija Johannes, kõlab Kaanas Maarja huultelt, ning sellest saab emalik nõuanne, mida Maarja kordab Kirikule igal ajastul: “Mida iganes tema teile ütleb, seda tehke!” (Jh 2,5). See nõuanne aitab meil mõista Kristuse sõnu ja tunnustähti tema avaliku teenimistöö käigus ning see moodustab kõikide ‘valguse saladuste’ maarjaliku aluse” (nr 21).

“Praeguse tava järgi on esmaspäev ja neljapäev pühendatud ‘rõõmurikastele saladustele’, teisipäev ja reede ‘valurikastele saladustele’ ning kolmapäev, laupäev ja pühapäev ‘aurikastele saladustele’. Kuhu paigutada valguse saladused? Võttes arvesse, et aurikaid saladusi loetakse nii laupäeval kui ka pühapäeval, ning et laupäev on alati olnud erilisel Maarjale pühendatud, siis võiks soovitada, et teine iganädalane rõõmurikaste saladuste üle mõtisklemine —, milles Maarja kohalolek on esiplaanil — viidaks üle laupäevale. Nii jääks neljapäev valguse saladuste üle mõtisklemiseks” (nr 38).

Roospärja ajalugu

Üldiselt peetakse roospärja loojaks püha **Dominicus** Guzmáni (1170-1221), Jutlustajate Ordu ehk Dominiiklaste ordu asutajat. Kuid see väidetav tõik ei ole ajalooliselt täpne, ütleb isa Ennio Staid, dominiiklaste teoloog ja selle teema asjatundja. Maarja psalter oli olemas enne Hispaania pühakut, kuigi tema ja dominiiklased olid selle peamised tutvustajad. Allikate järgi, mis isa Staid *Zenit*ile avaldas, toimusid põhilised roospärja kujunemisega seotud sündmused 12. ja 15. sajandi vahemikus.

12. sajandi alguses levis Läänes *Ole tervitatud*, Maarja palve lugemine. Inglise kuuluts Neitsi Maarjale, mida evangeeliumis mainitakse, oli kuni 7. sajandini advendiaja neljanda pühapäeva ofertooriumi antifoon — pühapäeva, millel on eriline Maarjaga seotud tähendus. Kuid ainus osa, mida *Ole tervitatud*, Maarjast loeti, oli see, kus mainitakse

sed kirjakohta ja Eliisabeti õndsaskiitmist. Jeesuse nimi ja teine osa, "Püha Maarja ..." lisati 1438. aasta paiku.

Esiolgu ei olnud Maarja tervitamise lugemine seotud Kristuse elu müsteeriumide üle mõtisklemisega. 1410. ja 1439. aasta vahel pakkus **Dominicus Preisist**, Kölni kartuuslane, usklikele välja Maarja psaltri vormi, milles oli ainult viiskümmend *Ole tervitatud Maarja* palvet ja igatühele järgnes sõnaline viide evangeeliumi kirjakohtale. Kartuuslase mõte võeti omaks ja 15. sajandil tekkis sedalaadi psaltreid üha rohkem. Lõpuviiteid evangeeliumile oli ääretult palju, ühel hetkel ligikaudu 300, olenevalt piirkonnast ja levinud pühendumustest.

Dominikaanivend **Alain de la Roche**'il (1428-1478) on suur teene Maarja psaltri tutvustamises — mida tol ajal hakati nimetama Pühima Neitsi Maarja roosipärjaks — tänu jutlustamisele ja tema asutatud Maarjale pühendatud vennaskondadele.

1521. aastal lihtsustas dominiiklane **Alberto da Castello** roosipärja, valides viisteist evangeeliumilõiku mõtisklusteks, mille juurde kuulus lühike palve pärast *Ole tervitatud, Maarja* palveid. Dominiiklasest paavst **püha Pius V** (1566-1572) seadis bullas *Consueverunt Romani Pontifices* sisse roosipärja praeguse kuju põhiolomuse.

Roosipärjale saladuse lisamine ei ole midagi täiesti uut. Usklikud on seda mitmeid aastaid soovitanud ja isekeski arutanud. Tundub, et paavst sai innustust õndsalt **George Preca**'lt, Malta preestrilt, kelle ta 2001. aastal õndsaks kuulutas. Õnnis Preca kirjutas 1957. aastal viis "valguse saladust", mis sarnanevad nendega, mis esitatakse kirjas *Rosarium Virginis Mariae*.

Püha Pius V

Kristlastena leidkem üles see "sulnis ahel, mis meid Jumalaga seob" (nr. 39). Toogu see meid Kristusele lähemale, kui me mõtiskleme Tema elu müsteeriumide üle, nii nagu Neitsi Maarja mõtiskles nende üle oma südames.

Kasutatud allikad:

1. *Rosarium Virginis Mariae*.
2. *Zenit* uudisteteenistus.
3. Katoliiklik Uudisteteenistus.
4. Gabriel Harty, OP "Roosipärja rikku-sed".

KOOSTAS ISA JAMES STARASINICH

+

14. septembril oli meie Apostellik Administratuuris rõõmus sündmus — piiskop msgr. Peter Stefan Zurbriggen pühitses Tallinna Püha Katariina kirikus preestriks **Grzegorz Senkowski**. Meie piiskopkonna preestrina jääb isa Grzegorz tööle Eestisse.

Kiriku Elu toimetuse soovib talle palju õnne ja edu tema preestritöös!

THOMAS MERTON

Elu ja pühadus

*Alates eelmise Kiriku Elu numbrist hakkasime avaldama katkeid Thomas Mertoni (1915-1968) raamatust **Elu ja pühadus**. Thomas Merton kuulus tsistertslaste ordust välja kasvanud trapistide ordusse, mis asutati 1678. aastal Prantsusmaal la Trappe'i abtkonnas. Trapistide ordureeglid on ranged, neid iseloomustab tagasipöördumine munkluse puhtaimate allikate, püha Bernardi askeesi juurde, eraklus ja meditatiivsus. Thomas Merton on meditatsioonist kirjutanud rea raamatuid, mis on mõeldud süvenemiseks, sisevaatlusteks üksinduses, et aidata meil leida teed Jumala juurde, mõista, mida me tegelikult vajame ja mis takistab meil seda saavutamast. 1993. aastal ilmus Kiriku Elus sama autori raamat "Mõtisklusi üksinduses".*

Ettekujutused ja tõelisus

On suur rumalus püüda väikeste ja lühikeste valemite abil kirjeldada, mis asi on kristlik pühadus, kuid mõnikord tuleb seda ometi teha. Sellisel juhul on vaja siiski pidevalt mees pidada, et sõnu ei tohi võtta täht-tähele. Me peame olema ettevaatlikud, vältimaks ettekujutuse tekkimist, nagu võiks pühakuks saada lihtsalt mingeid kergeid ettekirjutusi täites. Pühakuks saamine ei sarnane söögi-tegemisele, et otsitakse välja oma maitsele sobiv retsept, segatakse kokku kristliku elu erinevad koostisosad ja siis "küpsatakse" pühak valmis. Mõned hingeelu arendamisele pühendatud raamatud pakuvad selliseid valmisretsepte vahetevahel siiski välja. Alati leidub mõni "püha hing", kes on enda jaoks leidnud mingi uuema, temale sobiliku viisi, mis kõik kokku võtab ja mille järgi nüüd on kõik igapähele ülimalt hõlbus.

Loomulikult otsime me lihtsamaid viise vaimuelu probleemide lahendamiseks. Tavaliselt esitavad inimesed endale põhilise küsimusena: "Mida me peame tegema, mehed-vennad?" (Ap 2,37). Ristiusk annab sellele küsimusele vastuse: "Parandage meelt ja igaüks teist lasku ennast ristida Jeesuse Kristuse nimesse oma pattude andekssaamiseks, ning siis te saate Püha Vaimu anni" (Ap 2,38). See vastus pole veel mingi meetod või tehniline võte pühaduse saavutamiseks. Vastupidi, püha Peetrus ütleb oma esimeses jutluses esimesel Nelipühil, et lunastus ei ole ühegi kindla reeglistiku järgimine. Eelkõige tuleb saada Jumala rahva liikmeks, osaks Kristuse Ihust, ja lisaks veel elada osana sellest Ihust, osana sellest rahvast. Ja see elu on armastuse elu. Siin ei tähenda armastus enam välist meeldivust või lihtsat heasoovlikkust kaasinimese vastu. Tõeline kristlik armastus

tähendab osalemist kõikides Kiriku püüdlustes, võitlustes, muredes. Selline armastus tähendab täielikku andumist Kiriku lunastustööle, uuendamaks iga üksikut inimest ja kogu ühiskonda, et tuua nad tagasi Jumala juurde. Ükski tõeline kristlane ei tohi sellest tööst kõrvale jääda. Praegusel ajal hõlmab see tööpõld juba kogu maailma.

Ometi tuleb igaühel sellega peale hakata iseendast ja omaenese hingest. Me ei saa anda teistele lootust ja pääsemist, kui meis endas pole Kristuse Valgust ja Tema Vaimu. Me peame saama tugevamateks ja targemateks, olemaks võimelised kandma Kiriku töökoormat. Meil tuleb õppida armastust. Me peame hakkama püüdlema pühaduse poole.

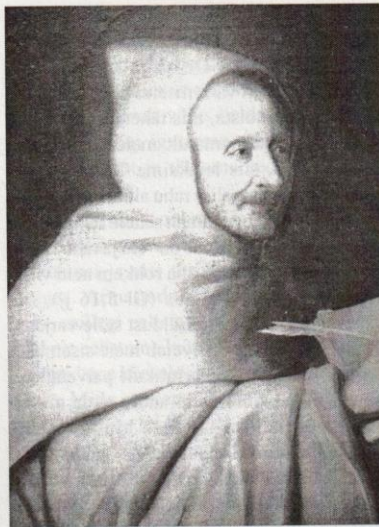
Selle saavutamiseks pole mingeid muid lihtsaid ja tõhusaid õpetussõnu, kui ainult need, mida meile öeldakse Evangeeliumis, sest need sõnad on Jumalalt, mitte inimeselt. Kristuse sõnad, pääsemissõnad, tunduvad ääretult lihtsat ja selgetena. Samal ajal on nad täis sügavat saladust nagu kõik muu, mis lähtub Jumalast. Me teame, et peame olema täiuslikud. See täiuslikkus tähendab Kristuse käskude pidamist, kusjuures üle kõige on "uus armastuse käsk armastada igaüht nagu Tema on meid armastanud". Ometi jõuab igaüks enda pääsemiseni ainult läbi hirmude-kartuste omaenese elu saladuste ja hõlmas-tavate ning vahel kohutavategi pöörete ees. Niiviisi avastab igaüks meist mingi "uue tee", "uue pühaduse", mis sobib ainult temale, sest me kõik oleme erinevad, ei leidu kaht ühesugust inimest. Nii ongi igaühel meist ka mingi eriline omanäoline kordumatu kutsumus taas elustada Kristust.

Selline püüdlemine nähtamatu ja varjatud Jumala poole võiks tunduda väga kerge, kui vaimse elu saaks allutada mingitele lihtsatele reeglitele ja soovitudele. Nende abil oleks siis

hõlbus eristada, mis hea, mis halb. Halbadest tegudest me hoiduksime, häid tegusid teeksime aga ülima suuremeelsusega ja alati ikka "Jumala abiga", mis tunnistaks, et oleme Jumalaga pidevalt "ühendatud". Meil oleks enam-vähem kindlalt väljakujunenud arvamus sellest, mis on "ideaalne". Nii me püüdleksimegi "pühaduse" poole, sättides elu tegelikkust vastavusse oma ettekujutustega. Meie arvamise kohaselt ainus tingimus pühaduse saavutamiseks oleks suuremeelsus ja täielik ustavus neile ideaalidele.

Kahjuks kipume unustama, et meie ettekujutused täiuslikkusest võivad ise olla ebatäiuslikud ja eksitavad. Mingi teatud aluspõhi neil ideaali-unistustel kindlasti on. Kuid sealjuures on ka üpris võimalik, et me ise seda aluspõhja oma vaatenurgast kitsendame ning vastavalt oma arusaamistele korraldame. Me mugandame oma ideaalid mingil alateadvuslikul tasandil selliselt, et nad on kõige paremini kohandatud meie eneste vajadustele ja ootustele. Sealjuures on need vajadused ja ootused, elule esitatavad nõudmised ning Jumala-otsingud tihti hoopiski mõttetumad ja illusoorsemad, kui me ise üldse arvatagi oskame. Me sõnastame oma kujutluse täiuslikkusest teoloogiliselt võib-olla õigesti, kuid viisil, mis elu tegelikkusega üldsegi kokku ei sobi ja on seepärast teostamatu. Nii jääbki meie osaks masendus ja abitus. Me võime kaotada koguni oma kutsumuse. Mitte sellepärast, et meil poleks ideaale, vaid seepärast, et need pole eluga kooskõlas.

Vaimne elu on teatud laadi vastasmõju ettekujutuste ja tegelikkuse vahel. Ma ütlen vastasmõju, mitte kokkuleplus. Me võime sõnastada ettekujutuse täiuslikkusest üldiste askeetluse normide põhjal, mis on mõeldud kõikidele, või vähemalt neile, kes seda "täiust" püüavad saavutada. Ometi ei saa neid teostada kõikides inimestes ühtviisi. Igaüks võib saada täiuslikuks, kuid mitte sellega, et peab oma elus kinni mingitest üldistest kindlatest standardsetest "pühaduse" reeglitest. Jumal saadab igale inimesele kutse ja armastuse, mis on määratud just ainult antud inimesele ning vastab kõige paremini just antud inimese isikupärale. Inimene peab selle Jumala kutse ja armastuse ära tundma ning sellele vastama. Tegelikult pole Jumala otsimine üldsegi niivõrd see, et me mingite askeetlike harjutuste läbi Tema poole püüdleme. Eelkõige tuleb meil enesesalgamise, palve ja heade tegude läbi rahustada ja korradada oma elu. Siis leiab Jumal meid ise ja me saame Tema lasteks, sest Jumal tunneb meie järele suuremat igat-

Trapistide ordu rajaja
abt Armand-Jean
Le Bouthillier de Rancé

sust, kui meie Tema järele.

Ka meie ettekujutused Jumala armust võivad olla ähmased ja ebaloomulikud. Tegelikult on nii, et mida rohkem armu mõiste meie jaoks materialiseerub ja selgineb, seda ebareaalsemaks ta muutub. Me oleme harjunud mõtlema Jumala armust kui mingist müstilisest asjast, "hingusest", mida Jumal meile jagab sarnaselt mootorikütusega, sest meie arvates see ongi kütus, mida meie hing vajab teekonnal Jumala juurde.

Jumala arm on tõepoolest suur saladus ja sellest saab rääkida ainult võrdlustes ning ülekantud tähenduses. Need võivad olla eksitavad, kuid mitte kunagi sellisel määral, et olla täielikult valed. Arm pole midagi sellist, mille abil me teeme head ja püüdleme Jumala poole. Jumala arm pole mingi Jumalast eraldatud "asi" või "aine". See on Jumal ise, kes meis viibib ja tegutseb. Seepärast pole meil tarvis seda *Temalt saada*, et minna *Tema juurde*. Võiks öelda nii, et arm on meie olemise viis, mis sõltub meie sees tegutsevast Jumala pühitsevast väest. Seepärast kõige varasemas kristlikus kirjanduses, eriti aga Uues Testamendis, me ei loe mitte niivõrd sellest, et meile antakse armu, kuivõrd sellest, et me võtame vastu Püha Vaimu, see on Jumalat ennast.

Väga tähtis on rõhutada just seda asjaolu, et Jumala arm pole maailma loodud, vaid viibib siin pidevalt. Püha Vaim meie sees, seesama *dulcis hospes animae*, "meie hinge

armas külaline". Tänu sellele vaimule me muutume lihalisest olevusest vaimseks olevuseks (Rm 8,9). On väga kahju, et me antud tõsiasi nii vähe meeles peame. Kui me suudaksime mõista, mis tähendus on sellel, et see Arm lahutamatu meie hinge sügavuses viibib, siis leiaksime Temas püsiva rõõmu, jõu ja hingelise rahu allika. Meie mõte häälestuks üha tugevamalt sellele salapärasele sisemisele Vaimule, mis on "elu ja rahu". (Rm 8, 6). Me naudiksime üha rohkem neid vilju, mida annab elu Vaimus (Gl 5,16 jj). Me tunneksime suurimat usaldust selle varjatud Kellegi vastu, Kes palvetab meie sisemuses ka siis, kui me ise korralikult palvetada ei suuda, Kes palub meile ande, mida me ise paluda ei mõista, ja tahab kinkida meile rõõme, mida me ise paluda ei sõanda.

Niisiis ei maksa arvata, et suurim täiuslikkus peaks olema mingisugune "jumalagatsus", ülimalis harduses ja erilises hingevärinas. Palju tähtsam on äratundmine, kui võrd Jumal meid armastab, meiega ühendust otsib ja meis pidevalt viibib. Tarvis on mõista, et Jumala pidev kohalolek meie hinges muudab meid, teeb suuremeelsemaks ja üllamaks ning tänu sellele me suudame ületada oma enese piiratud ja nõrkuse. Me saame pühakuiks mitte seeläbi, et ülisuurte jõupingutustega surume maha oma sisemised puudused. Me peame oma nõrkuse ja viletsuse usaldama Jumala hoolde ning lubama Teda kinkida meile vastutasuks jõudu ja Tema Vaimu pühitsust. Pole tarvis muuta oma elu keerulisemaks ja muserdada hinge sellega, et keskendumise ülemäära iseendale ja unustama Jumala Jõu ning kurvastame Püha Vaimu.

Meie hingeseisund ning viis, kuidas otsime rahu ja täiust, sõltub täielikult meie suhtumisest Jumalasse. Me peame suutma mõista, et Tema on tõepoolest meie armastav Isa. Jumal on meie vastu lõputult kaastundlik ja hoolitsev. Tema ei armasta meid mitte meie väärtuste pärast, vaid seepärast, et me seda armastust vajame. Kui me hakkame sellest aru saama, siis hakkab arenema ka meie hing. Meie nõrkused ja puudused ei hirmuta meid enam. Me suudame teha kõike, mida Tema meilt palub. Kui me aga vastupidi, peame Jumalat ainult külmaks ja karmiks seaduseandjaks, ainult valitsejaks ja kohtunikuks, kel pole mingitki huvi meie käekäigu vastu, kes pole Isa, siis on väga raske elada kristlikult.

Niisiis peame alustuseks hakkama *uskuma*, et Jumal on tõepoolest meie Isa. Sellela me ei suuda ületada raskusi, mis varitsevad meid kristliku täiuse teel. Kui meil pole usku,

siis me ei suuda "kitsast väravast" sisse minna.

+

Uus seadus

Olemaks täiuslik, peavad meil olema teatud kindlad põhimõtted ja me peame ennast nendes pingutama ning neile vastavalt ka elama. Teatud üldised normid ja eeskirjad, üldkehtivad reeglid, mida igaüks peab oma elus järgima, on sealjuures kindlasti vajalikud. Selliseid reegleid ei tohi kunagi alahinnata või põlata. Kui me siinkohal pühendame mõned leheküljed neile avaratele üldistele reeglitele, mis moodustavad kristliku pühaduse aluspõhja, siis mitte selleks, et anda mingit lollikindlat meetodit pühaduse saavutamiseks. Me tahame lihtsalt lugejatele meelde tuletada Kiriku õpetuse põhiseisukohti kristlikust täiuslikkusest.

Kristliku täiuse tee algab isikliku kutsega, mille Issand Jeesus saadab Püha Vaimu läbi igale kristlasele. Kristus annab meile kutsu-muse. See antakse igale ühele meist, ühel või teisel viisil. Kristus hüüab meid, kutsub käima Tema järel. Mõnikord arvatakse, et kutsumus on vaimulike ja kirikumeeste eelisõigus. Nemad pühenduvad tõepoolest kristliku täiuslikkuse otsimisele ja teevad seda kindlate vahendite abil. Ometi peab iga kristlane järgima Kristust ja püüdma saada täiuslikuks ning pühakuks sel määral, kuidas see tema elus on võimalik.

Me ei vasta Kristuse kutsele mitte sellega, et hakkame lugema arvukaid palveid ja noveene, et peame küünlavalgel pikki ööpalvusi pühakute kujude ees ning reedeti sööme ainult kala. See pole ainult Missal käimine või väikesed enesekitsendused. Need asjad on kõik head ja kasulikud, kui neid vaadelda kristliku elu kui terviku seisukohalt. Tervikust välja kistuna võivad nad aga koguni kaotada oma tähenduse ja muutuda tühjaks pinna-pealsuseks.

Me vastame Kristusele, kui võtame vastu oma risti. See tähendab võtta oma õlgadele vastutus ja soovida kõiges teha ainult Isa tahet. Selles oligi Kristuse kogu maise elu, Tema surma ja Tema ülestõusmise tähendus. Tema tegi kõike kuulekuses Isale (Hb 10,5-9; Lk 2,49; Mt 26,42; Jh 5,30 jne.). Kristus ütleb igale üksikult, kes on ristiusu vastu võtnud: "Mitte igaüks, kes mulle ütleb: 'Issand,

Issand! 'ei saa taevariiki; saab vaid see, kes teeb mu Isa tahtmist, kes on taevast' (Mt 7,21).

Kogu meie elu teljeks peab niisiis saama Isa tahe. See tahe on selgelt ja arusaadavalt välja öeldud Jumala poolt antud seadustes: kümnes käsus, ning erilises täiuses võetud kokku suurimas käsus armastada Jumalat kogu oma hingest ja südamest ja jõust ning armastada oma ligimest nagu iseennast.

Kuid nüüd on Kristus andnud oma elu ja tõusnud surnuist uuesti üles, et valitseda meid Vaimus. Seepärast peab nüüd meis peituv Vaim saama meie elu seaduseks. See uus seadus, sisemine seadus, on armastuse seadus. Selle seaduse võib kokku võtta sõnadega "lapseks olemine". "*Sest kõik, keda iganes Jumala Vaim juhivad, on Jumala lapsed. Sest te ei ole saanud orjuse vaimu, et peaksite jälle kartma, vaid te olete saanud lapseõiguse Vaimu, kelles me hüüame 'Abba! Isa!'*" (Rm 8,14-15).

Püha Vaim ei tühistata Vana Seaduse välise käitumise kärke. Nendest saab nüüd meie sisemise käitumise seadus. Nüüd me täidame Isa tahet armastusest, mitte aga kartusest.¹

Püha Vaim ei sunni meid rikkuma vana tavapärast Seadust. Lausa vastupidi, nüüd me hoiame Seadusest hoopis rohkem kinni, me püüame üha paremini täita oma kohustusi töö, perekonnas, ühiskonnas, kogu oma eraelus, meie pool valitud eluteel, samuti muutub täiuslikuks meie palve, usalduslik vestlus Jumalaga meie hinge sügavustes.

Püha Vaim õpetab meid innukalt täitma Jumala tahet, nii nagu see on ette kirjutatud.

Aga sellele lisaks õpetab Ta veel, et me peame armastusega vastu võtma kõike, mida saatus meile toob, sest see kõik lähtub Jumalast, jumalikust ettehooldusest.

Kokkuvõtvalt võiks öelda, et me elame kristlikult, kui igatseme armastavas usus täita Isa tahet ja täidame seda tahet usu-armastuses.

Täiuslikkus on niisiis ustavus ja armastus: kõigepealt tuleb ustavalt täita oma kohustusi ja siis armastada Jumala tahet kõiges. Armastada tähendab midagi eelistada, millegi eelistamine nõuab aga ohvrit. Kui me eelistame Jumala tahet üle kõige, siis me heidame kõrvale ja ohverdame omaenese tahte. Mida rohkem kristlane loobub oma tahtest, mida rohkem ta suudab vähimagi kõhkluksa salata iseennast ja alistuda armastuses Jumala tahtele, seda rohkem ta ühineb lapsevaimus Kristusega, seda rohkem ta muutub Taevase Isa tõeliseks lapseks. Nii-sugune inimene läheneb üha rohkem kristlikule täiusele.

Järgneb

¹ Kristus nimetab suurimaks ja esimeseks käsuks Moosese antud armastuse käsku (5Ms 6,5; vrd. Mt 22,37.) (Tlk.)

Trapistide klooster la Trappe'is

JOHN THAVIS

Kas käes on apokalüptilised ajad?

Kirik ei ütle maailma lõpu täpset aega.

Otsustades ohtrate kleepsiltide, bestsellerite ja ajakirjade kaanepiltide järgi, on huvi inimkonna lõpupäevade vastu viimasel ajal, eriti pärast eelmise aasta 11. septembri terrorirünnakut, kasvanud.

Kui paavst Johannes Paulus II septembri alguses rääkis maailma lõpu piibellikust versioonist, kinkisid Vatikani audientsisaalis kuulajad kõrvu. Kuid märgi-jahtijate, vaimustusvalmis kristlaste meelest, kelle arv pidevalt kasvab, puudusid ilmselt paavsti sõnades tormihoiatus ja närvikõdi, mis on iseloomustanud apokalüpsise viimaseid populariseeringuid.

Paavsti suhtumine aegade lõppu tulenes otseselt Vatikani II kirikukogu seisukohast. Mõitiskledes prohvet Jesaja nägemuse üle viimsetest päevadest, mil "kõik rahvad voolavad kokku Issanda mäele", ütles ta, et see "äratab usaldust Jumala viimse plaani vastu". Paavst rääkis, et aegade lõpp on "ime, mida kogu inimkond on alati oodanud", hetk, mil eesriie lõpuks konfliktide ja vihavaenu ette langeb. See on eluterve ootus ning laseb

rahval tõsta pilgu kõrgemale igapäevasesse rutiini. Ta lisas, et see ei tähenda selles maailmas allaandmist, vaid kutsub tegelikult kristlasi andma selles maailmas õigluse ja rahu eest tugevamat panust.

Ei ole üllatav, et paavsti umbes 6000 inimesele peetud kõnes isegi ei mainitud tähtsamaid veebilehekülgi, mis kajastavad "lõpuaegade sündmusi" — märke kogu maailmast, mis apokalüpsise entusiastide silmis on tõendiks, et viimased päevad on tõepoolest väga lähedal.

Juunis avaldas ajakiri *Time* kaaneloo, kus avaldati küsitluse tulemused, mis näitasid, et rohkem kui 1/3 ameeriklastest mõtlesid üha enam sellele, kuidas uudised võivad maailma lõpuga seotud olla. 59% uskus, et apokalüptilised sündmused Ilmutuseraamatus saavad tõeks ja peaaegu 1/4 arvas, et Piiblis on 11. septembri rünnakud ette kuulutatud.

Üks selle suve kiiremini läbi müüdud raamatuid oli "Seljatahajäetu. Romaan Maa viimsetest päevadest". See on kümnes raamat seeriast "Aegade lõpp", mida on kokku müüdud üle 32 miljoni eksemplari. Sellised populariseeringud algavad Piibliga, kuid võlgnevad palju 19. sajandi anglikaani jutlustaja Rev. John Nelson Darby loomingule. Ta töötas välja apokalüpsise "näitemänguramat", et näidata tõeliste kristlaste vaimustust ja kohest taevasseminekut, seitsmeaastast maapealset kannatust, mille inimkonnast elavad üle vaid vähesed allesjäänud, ning Kristuse ja Antikristuse viimset võitlust. Kuigi selle keerulise stsenaariumi juured peituvad ühes püha Pauluse varajases kirjas ning teisteski piiblitõlkudes, ei arva katoliku teoloogid temast suurt midagi. Mõned peavad seda hoopiski murettekitavaks.

"Ma ei tahaks pidada sellist juttu usaldusväärseks ja ma leian, et see on kõrvalepõiklemine. Selles peitub passiivsus — see

Viienda pasuna puhumine ja sügavuse kaev. Ilm.9,1-11 (Bambergi Apokalüpsis, u. 1007-1014)

vabastab meid moraalsest seotusest,” ütles jesuiidi-isa Gerald O’Collins, Rooma Gregooriuse Ülikooli teoloog. Isa O’Collins soovitas oletatavate apokalüpsise ennustajate kuulamise asemel vaadata maailma tegelikke probleeme — näiteks keskkonna kahjustusi — ning selle heaks midagi ette võtta. Ta ütles, et põhiline katoliiklik lähenemine on järgmine: inimesed peaksid omama “aktiivset lootust” tulevaste aegade suhtes, lootust, “mis ei võta meilt vastutust, vaid annab seda juurde”. Isa O’Collins ütles, et püha Pauluselt võetud liin, mis tõstis esile vaimustuse, on kontekstist välja võetud ning liialdatud. Püha Paulus kirjutas, et kristlased, kes elavad maailma lõpuajal, tõusevad üles koos surnud kristlastega, et “kohata Issandat taevas”. “Kuid sellest ei tohi välja lugeda mingit kristliku eliidi erilist õigust kohesele pääsemisele,” ütles isa O’Collins ning lisas, et püha Pauluse teised kirjad räägivad kogu loodu “oigamisest” pääsemise järele.

Dominikaani-isa Georges Cottier, paavsti nn õueteoloog, ütles, et enamik katoliiklikke mõtlejaid on targalt vältinud püüet maailma lõpuaga kindlalt paika panna. Isiklikult arvab ta, et pole eriti mõtet rääkida Kristuse teisest tulemisest, kuni tema käsk levitada Evangeliumi kõigile rahvastele ei ole täide viidud. “See misjonariaeg on väga tähtis. Kui vaid mõelda Aasia laiadele aladele, mis ei ole evangeliseeritud, võib kergelt ette kujutada, et maailma lõpp ei saabu homme,” ütles ta.

Katoliiku Kiriku Katekismus püüab aegade lõpust anda mingi pildi, põhinedes osalt Pühakirja interpreteeringul. Katekismuse järgi Kirik usub, et Kristuse surm ja ülestõusmine tähistab inimkonna jaoks maailma lõpuajade algust, ning et maailma uuenemine on juba alanud. Kuid katekismus ütleb ka, et Kristuse teine tulemine ja lõplik võit kurja üle ei toimu enne, kui Kirikus algab viimsete tagakiusa-

Taevane Jeruusalemm. Ilm 21,2-27
(Bambergi Apokalüpsis)

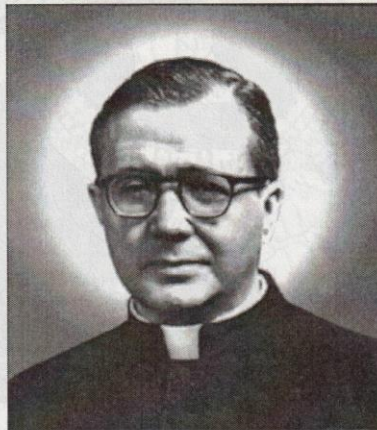
miste ajastu ning maailmas levivad laialt pseudoreligioossed eksiõpetused. Seepärast nähakse praegust aega kui “ootamise ja vaatamise” aega, kuid see on aeg ka tegutsemiseks — et teha head tööd ja võtta vastu Jumala armu.

Katekismus ei paku välja viimsepäeva täpset aega, meenutades Kristuse enda sõnu Matteuse Evangeeliumis: kui apostlid temalt küsisid, millal saabub lõpp, vastas ta: “Aga sellest päevast ega tunnist ei tea ükski, ei inglidki taevas ega ka Poeg, muud kui Isa ükski.”

Vatikan — Catholic News Service (CNS)

Püha Josemaría Escrivá, *Opus Dei* asutaja

Josemaría Escrivá de Balaguer sündis **9. jaanuaril 1902** Barbastros Hispaanias kuuelapselise perekonna teise lapsena. Kolm nooremat õde surid üksteise järel juba lapseas ja tollal 9-aastane Josemaría arvas, et nüüd tuleb tema kord. Kuid ema sosistas talle: "Ära karda — sind kaitseb Torreciudadi Jumalaema!" Torreciudadi Jumalaema kabel oli juba XI sajandist palverännakute sihtpunkt. Ja tõepoolest, ema oli kaheaastase raskesti haige poisi päästmiseks lakkamatult Neitsi poole palvetanud ning töötanud, et kui laps terveks saab, viib ta tema Torreciudadi ning pühendab Pühimale Neitsile. Seda, kellele ta oma tervenemise võlgneb, ei unustanud Josemaría kunagi.

15-aastasena hakkas süvakristliku kasvatus saanud poiss oma kutsumusest aimu saama. Ühel päeval sattus ta paljasjalgse karmeliidi poolt lumme jäetud jälgedele. Rabatuna sellisest armastusest Jumala vastu, küsis Josemaría endalt, mida ta ise teeb Jumala heaks. Ta hakkas iga päev osalema Pühal Missal ja regulaarselt pihtima. 16-aastaselt oli ta juba veendunud, et Jumal tahab temalt midagi erilist ja et preestriks saades saab ta selles lihtsamalt selgust. Nii valmistus ta esiteks Logroños, seejärel Zaragoza seminaris preestrikutseks. Samal ajal õppis ta Zaragoza ülikoolis vabakuulajana tsiviilõigust. **28. märtsil 1925 pühitseti ta preestriks** — esimese Missa pidas ta oma äsjalahkunud isa hinge eest — ning alustas tööd hingehoidjana kõigepealt maakoguduses, seejärel Zaragozas.

1927. aastal läks ta piiskopi loal Madridi, taotlemaks õigusteaduste doktori kraadi, et täita sellega oma isa soov. Peale isa surma jäi ta peamiseks perekonna toetajaks ning temast sai rooma- ja kanoonilise õiguse õppejõud. Mida aga Jumal temalt ootas, ei teadnud ta ikka veel ning tüütas taevasi vägesid lakkamatute palvete ja pärimistega. Samal ajal tegutses ta edasi hingehoidjana, mislābi puutus pidevalt kokku vaesuse ja viletsusega Madridi haiglates ja vaestelinnaosades.

2. oktoobril, pühade kaitseinglite päeval **1928**, olles Madridis aastarekollektsoonil (mõtiskluspäevad lõppesid 6. oktoobril 1928 — täpselt 74 aastat enne tema pühakuks kuulutamist!), kuulis oma toas mediteeriv Josemaría kõrvalasuvalt Inglise Kuninganna kirikust kellahelinat ning mõistis äkki, mida Jumal temalt ootas. Ta nägi selgelt *Opus Dei*d ja seda, mida Jumal tahab tavalistelt inimestelt kogu maailmas. Ta näitas talle teed igapäevase töö ja perekonnaelu pühitsemiseks. Sellest sai Josemaría Escrivá elutöö — *Opus Dei* — Jumala töö, mis sündis kirikukellade helina saatel. "Need kellad ei vaikinud enam kunagi," rääkis ta aastaid hiljem. "Mis mul siis oli? 26 eluaastat, Jumala õnnistus ja hea huumorimeel — see oli kõik. Kui ma oleksin teadnud, mis mind ees ootab, oleksin kohe hinge heitnud."

Opus Dei mõte seisneb Josemaría sõnade kohaselt "inimestele hädavajalike vaimulike vahendite tagamises, et nad maailmas heade kristlastena elada saaksid ... Armastus nõuab, et elatakse... õigluses, koosolemises, vastutuses perekonna ja ühiskonna eest, vaesuses, rõõmus, loobumises, sõpruses" (*Vestlused monsenjõör Escrivá de Balagueriga*, 1968.)

1930. aasta 14. veebruaril ütles Jumal Missat pidavale Josemaríale, et *Opus Dei*s võivad osaleda ka naised.

Josemaría käsutuses ei olnud alguses ühtegi inimest peale isiklike sõprade. Ta sai loota ainult oma piiritule usule ja kirikuvõimude mõistmisele.

1933. aastal avas ukSED **DYA** (Seaduse ja Arhitektuuri Akadeemia), mis oli **esimeseks *Opus Dei* keskuseks**.

Hispaania kodusõda (1936-39) ja sellega kaasnenud religioossed tagakiusamised sundisid teda korduvalt põgenema ning *Opus Dei* tegevuse laiendamine jäi ajutiselt seisma. (Kodusõja ajal tapeti Hispaanias 13 piiskoppi,

4184 preestrit, 2365 munka ja 283 nunna.) Ta tegutses preestrina põranda all, kuni tal õnnestus Madridist lahkuda ja koos mõne mõttekaaslasega sõja-aegsesse rahvuslaste pealinna Burgosesse jõuda, kus vaimulikud võisid vabalt liikuda. Burgoses taastas ta kontaktid nendega, kes enne sõda osalesid apostolaaditöös. Neil aastail kirjutas ta palju. Just sel ajal valmis tema esimene, tuntuim raamat **"Tee"** (1. trüki pealkiri oli *Vaimulikud mõtisklused*, *Tee* on 2., täiendatud trükk), millest on ammu saanud kristliku kirjanduse klassika. See valmis isiklikest mõtisklustest, vestluste katketest, kirjaridadest ja Pühakirja lõikudest. Vabadel hetkedel ühendas ta need lühikeste mõtteterade-aforismide rängesse vormi, mis võiksid inimestele vaimulikes otsingutes abiks olla.

Pärast sõja lõppu naases Escrivá Madridi ning jätkas oma tööd. *Opus Dei* levis ka teistesse Hispaania linnadesse. Vastukajad aga ei olnud sugugi alati positiivsed. Escrivá kirjeldas *Opus Deid* kui "midagi täiesti uut, kuid samal ajal ka vana nagu Evangeelium, mis laseb inimestel, milline ka poleks nende elutee, sõltumata nende rassist, rahvusest või keelest, pühendada oma igapäevased toimetused Jeesus Kristusele. Jumal ootab pühadust igatühtelt, ja pühaduseni võib jõuda ka igapäevaste tegemiste kaudu, tööl, kodus ja tänaval, järgides kõiges kristlikku heategevust — selleks ei ole vaja maailmast lahkuda". Selliste kuulutuste pärast tuli tal taluda arvukalt rünnakuid. Palju aastaid hiljem rääkis ta, vastates küsimusele, kas teda tihti peeti hulluks: "Aga kas see pole siis hullumeelsus — kinnitada, et just siin, selles samas paigas, te saate ja peate püüdema pühaduse poole? Et jäätisemüüja võib ja peab saama pühakuks, niisamuti kui naine, kes veedab kogu päeva köögis, ja pangaametnik ja ülikooli õppejõud ja põlluharija — et nad kõik on kutsutud pühadusele?" Sellised seisukohad olid Kirikus — kus pühakuks saamist seostati alati millegi erilisega — ennekuulmatud ning paljud süüdistasid *Opus Deid* hereesias. Josemaría raamat **"Tee"** põletati avalikult, massoonluse vastane tribunal (*Tribunal de represión de la masonería*) süüdistas teda vabamüürluses. *Sanctum Officium* ehk praeguse nimega Usudoktriini Kongregatsioon (s.t endine inkvisitsioon) kuulutas aga uurimiste järel ta õpetuse lubatuks ning paavst andis sellele oma õnnistuse.

1943. aastal leidis Escrivá juriidilise lahenduse, kuidas organisatsioonil saaksid olla omad preestrid — selleks asutas ta **Püha**

Risti Preesterliku Ühingu ning järgmisel aastal pühitsetigi kolm *Opus Dei* liiget preestriteks.

Aastal 1946 asus Josemaría Rooma, et viibida kristliku maailma keskmes, Püha Isa lähedal. Roomas elades reisis ta sageli mööda Euroopat, et teistel maadel kindlustada *Opus Dei* tekkinud rakukesi ja toetada nende edasist tegevust. Esimeseks maaks, kuhu ta organisatsiooni 1936. aastal viia tahtis, oli Prantsusmaa, Hispaania kodusõda ja II maailmasõda aga takistasid selle levikut. Esimesed *Opus Dei* liikmed jõudsid Prantsusmaale 1947. aastal.

1948 asutas Escrivá Rooma **Püha Risti kolledzi**, mis sai *Opus Dei* meesliikmetele süvendatud vaimuliku ja pastoraalse hariduse andjaks. 1953. aastal asutati Püha Maarja kolledz ka naistele, et neile anda vaimulikku, teoloogilist ja apostoolset haridust.

1950. aastal annab Pius XII *Opus Deile* lõpliku heakskiidu. Nüüd on organisatsioon avatud ka abieluinimestele.

Josemaría Escrivá suri ootamatult 26. juunil 1975 Roomas, olles just sisenenud oma büroosse, hetkel, mil Rooma kirikukellad kutsusid palvetama *Angelust*. Selleks ajaks oli

Josemaría Escrivá Missat pidamas

Opus Dei 60 000 liiget üle kogu maailma, kellest peaaegu tuhandest olid saanud preestrid.

1982. aastal andis Johannes Paulus II *Opus Dei* personaalprelatuuri staatuse, mida Josemaría oli soovinud ja ette näinud, ning nimetas selle prelaadiks tema ametijärglase ja sõbra Álvaro del Portillo.

17. mail 1992 kuulutas paavst Johannes Paulus II Josemaría Escrivá õndsaks ning ütles oma jutluses: "Üleloomuliku kauge-nägelikkusega kuulutas õnnis Josemaría väsimatult universaalset kutsumust pühadusele ja apostolaadile."

6. oktoobril 2002 kuulutas paavst õndsaks Josemaría tänu ühele tema eestkostele läbi 1993. aastal teoks saanud tervenemisjuhtumile pühakuks. Kanoniseerimisprotsess kestis mitu aastat, mille käigus uuriti juhtumit korduvalt ning lõpuks tunnistas Pühakuks Kuulutamise Kongregatsioon selle "kiire, täieliku, kestva ning teaduslikult seletamatu" tervenemisjuhtumi imeks ning põhjuslikult seotuks õndsaks Josemaría eestkostega.

Tänaeks kuulub *Opus Dei* ridadesse rohkem kui 80 000 inimest, neist umbes 1750 on preestrid.

Josemaría Escrivá on kirjutanud rea teoseid. Tänaeks on neist ilmunud **Vaimulikud mõtisklused** (*Consideraciones espirituales*) 1934; **Püha Roosipärg** (*Santo Rosario*) 1934; **Tee** (*Camino*) 1939, eesti k. 2000; **Las Huelgase kloostris abtiss** (*La Abadesa de las Huelgas*) 1944; **Vestlused monsenjööri Escrivá de Balagueriga** (*Conversaciones con Mons. Escrivá de Balaguer*) 1968; **Kristus läheb mööda** (*Es Cristo que pasa*) 1973; **Jumala sõbrad** (*Amigos de Dios*) 1977; **Ristitee** (*Via Crucis*) 1981, eesti k. 2002; **Armastus Kiriku vastu** (*Amar a la Iglesia*) 1986; **Vagu** (*Surco*) 1986; **Sepikoda** (*Forja*) 1987.

Kasutatud kirjandus:

1. Beat Müller. Ülevaade *Opus Dei* personaalprelatuurist. Tallinn, 2002.
2. William Kinian. Blazennõi Josemaría Escrivá. Moskva, 1995.
3. Chronika kristianstva. Moskva, 1999. (Orig.: München, 1997).

KOOSTAS AIVE HALJAND

+

Uue pühaku Eesti-ime

Peale 1993. aastal sündinud ime, tänu millele Josemaría kanoniseeriti, on pühaku eestkostel teoks saanud veel mitmeid imesid, nende seas üks ka siinsamas Eestis!

Olen katoliiklane ja elan Tallinnas. Kõige-väeline Jumal täitnud minu palve õndsaks Josemaría eestkostel, kelle poole pöördusin suure mure päevil.

Minu 83-aastane õde elab Leedus. Kolmkümmend aastat töötas ta kolhoosipõldudel, nii külma, kuuma kui vihmaga. Tänu rasketele tööle hakkasid tema jalad valu tegema ja paistetama: viimased kolmteist aastat sai minu õde liikuda vaid karkudega ning ta ei väljunud toast. Parema jala nahk hakkas lahti kooruma ja sinna ilmusid haavad, mis üha suurenesid ja hakkasid mädanema, põhjustades talle suuri valusid, mis ei lasknud tal magada. Arstid olid võimetud teda aitama.

Möödunud aastal teda külastades ja nähes tema kannatusi, hakkasin väga muretsema. Ühel hommikul palvetades pöördusin õndsaks

Josemaría poole ja palusin Issandat, et minu õe tervis paraneks. Tõlkisin palve eesti keelest leedu keelde, et ka tema võiks seda kasutada. Nii pöördusime kahekesi — üks Eestis, teine Leedus — iga päev õndsaks Josemaría palvega Issanda poole.

Kolm kuud hiljem sain õelt kirja. Oli sündinud suur ime: valud olid nõrgenenud, paistetus alanenud ja haavad kuivama hakanud. Nüüd, aasta pärast, saab ta jalgu liigutada, haavad on täiesti kadunud, ta saab liikuda ning on hakanud väljas käima. Õde ütles mulle, et ta on Jumalale ülimalt tänulik, kes on end imeliselt ilmutanud tänu õndsaks Josemaría palvetele.

L'Osservatore Romano.

P.S. Mu õde suri 30. oktoobril 2002 täielikus rahu.

ISA XAVIER RIERA

Püha Josemaría: kristlik optimism ja tavaline elu

Oma viimasel eluaastal, 28.märtsil 1975, tähistas püha Josemaría oma preestriks pühitsemise kuldjuubelit. Ta ei lubanud sel puhul korraldada ühtegi pidustust ja kirjutas juba jaanuaris oma lastele: "Ennast peita ja kaduda — see on minu asi —, selleks et ainult Jeesus paistaks välja." Need sõnad on läinud täide ka tema pühakuks kuulutamise (ehk kanoniseerimise) puhul, sest iga kord, kui Kirik kuulutab ametlikult ühe oma poja või tütre pühaks, ülistab ta Kristust ja kiidab Püha Kolmainust, sest tema lunastamise plaan saab teoks, kannab vilju kristlaste elus.

Praegu, kui kanoniseerimispidustused on juba möödas, pöörame me, kes me nendest ühel või teisel viisil oleme osa võtnud, uuesti oma silmad tavalise elu poole, selleks et elada kristlikku elu.

Ja siis, kui ühel pimedal päeval me läheme jälle tööle, korduvad samad asjad, üks kord ja teinegi: tänavakoristajad näitavad oma oskusi labida ja luuaga, koristades lund; trammis räägivad need samad kaks prouat samas istmete reas; noor ema, kes isegi 10-kraadise külmaga ei kannu mütsi, hoolitseb, et tema tütre pea oleks korralikult kaetud; eakas mees laskub istmele iga kord sama ohkamisega, ja muidugi samas kohas.

Üleloomuliku pilguga vaadates on välti-

matu endalt küsida, kui palju nendest teavad, et nad on Jumala lapsed ja et taevane Isa hoolitseb nende eest rohkem kui kõige ettenägelikum ja ennastsalgavam ema? Kas neil on mingit aimu, et Ta valmistab neile aset taevas, et nad oleksid õnnelikud igavesti?

Alates 1928. aastast, mil Jumal näitas Josemaríale, et ta peab rajama *Opus Dei*, jutlustas püha Josemaría, et pühadus ei kaota õilsust ega nõudlikkust, kui pakume seda kättesaadava eesmärgina tavalises elus. Me võime öelda seda tema enda sõnadega, mis on pärit ühest tema pikast kirjust 1930. aastast: "Ütleme selle inimese alandlikkusega, kes teab, et ta on patune ja vääritu — *homo peccator sum* (ma olen patune inimene) (Lk 5,8) —, ütleme koos Peetrusega — inimese usuga, kes lubab ennast juhtida armulikul Jumalal, et pühadus ei ole privilegeeritud inimeste asi, sest Issand kutsus kõiki ja ootab armastust kõigilt, ükskõik, kus nad on; kõiki, ükskõik, milline on nende staatus, nende kutsetöö või tegevus. Sest see tavaline, välja-paistmatu elu saab olla pühaduse saavutamise vahendiks: ei ole vaja lahkuda oma kohalt maailmas, selleks et otsida Jumalat, kui Jumal ei anna konkreetsele hingele orduelu kutset, sest kõik maailma teed saavad olla Kristusega kohtumise kohaks." (Vázquez de Prada. *El*

Fundador del Opus Dei, I, 300).

Praegu ei ole õige hetk tema teoste isegi mitte lühidaks analüüsimiseks. Tahan siiski ütelda, et tema õpetuse juured on sügaval Pühakirjas ja Kiriku Traditsioonis, see tekitab otsekui peapööritust, mis aga ei hirmuta, vaid julgustab uuesti alustamist, hoolimata isiklikest või ühiskondlikest ebaõnnestumistest. Kui me vaatame erilise imetlusega algkristlastele, elame nagu nendega ühel ajastul. On hea, et kristlaste seas on üha rohkem levinud veendumus, et meie ja nende ajastu vahel on palju paralleele. Nende eeskuju ja hõõgumist saab järgida erinevatel viisidel. Püha Josemaría rõhutas, kui tõsiselt võtsid need esimesed põlvkonnad oma ristimist, see fakt valgustas nende iga eluvaldkonda. Kõik — perekond, töö, sõprus, sidemed, roll ühiskonnas — oli mõistetud vastusena ristikutsele.

Kui see märtrite kangelaslik aeg mööda sai ja Euroopas levis kristlik tsivilisatsioon, oli ka vaimuelu maastik muutunud: tekkis veendumus, et kutsumus, Jumala kutse oli ainult preestrite, munkade ja nunnade jaoks. See eelarvamus on kestnud tänapäevani. Üks kommentaar, mida kuulsin mõned aastad tagasi ühe hea perekonnaisa suust, kui ta meenutas oma noorust ja kõhklus, kas saada preestriks, on selle peegeldus: "Tol ajal oli see selge: kui mul on kutsumus, hakkab preestriks või mungaks, kui mitte, abiellun."

Vatikani II kirikukogu õpetus tähendab ametliku heakskiitu sellele, mida püha Josemaría õpetas 1928. aastast alates. Näiteks loeme mainitud kirikukogu dokumendist *Lumen gentium* (paganate valgus): "Jumala poolt valitud rahvas on siis üks: 'üks Issand, üks usk, üks ristimine' (Ef 4,5). Liikmetel on uue, Kristuses sündimise tõttu sama väärtus, sama laste arm, sama kutse täiuslikkusele, üks ja sama arm, üks ja sama usk, üks lahutamatu armastus (...) Isegi kui Kirikus ei lähe kõik sama teed, on kõik siiski kutsutud pühadusele ja neile saab osaks sama usk Jumala õigluse tõttu (vt 2 Pt 1,1)" (n. 32).

Jumal on teinud palju, et üldine kutse pühadusele saaks taas avastatud. Üks sellest on olnud püha Josemaría elu ja õpetus, ja samuti *Opus Dei* asutamine, mis kõlab praeguse prelaadi Javier Echevarría poolt väljendatult: "Üks konkreetne tee koos vajalike vahenditega selleks, et juhtida hingi kristliku täiuslikkuse tippu, keset maailma teoloogilise elu täiuseni, tavalise elu, eriti kutsutöö kaudu, mis on materia ja tööriist apostolaadi ning

pühaduse jaoks" (Pastoraalkiri 9.I.02).

Püha Vaim juhib Kirikut, mida teiste tõendite seast kinnitab just nimelt see: kui valitseb reaalne pealetung kristlikele moraaliprintsiipidele, kui on väga palju kristlasi, kes ei leia jõudu selleks, et elada usu järgi, siis ei saa vastata taandumisega või enda isoleerimisega määratumiskartuse tõttu, vaid vastupidi. Ja seda ei tule teha mingisuguse hävitajainglina, vaid taunides ainult käitumist, mitte inimesi, veelgi rohkem suheldes ja jagades sõprust inimestega, kellel ei ole usku või kes ei ela selle järgi. Seda saab illustreerida ühe juhtumiga püha Josemaría elust: See juhtus Madridis mõned aastad enne Hispaania kodusõda (1936-39). Viha Kiriku vastu oli tunda juba õhust. Üks ehitusmees sõitis trammis, tema tööriided olid täis kriiditolmu ja ta tundis mõnu sellest, et tramm liikumise ettekäändel sai ta end hõõruda vastu preestri talaari. Enne trammist välja astumist keeras püha Josemaría ennast ümber ja ütles mehele: "Mu poeg, läheme sellega lõpuni!" "ja embas teda tugevasti, saades üleni kriidiseks.

Üks põhipunkt püha Josemaría õpetuses on see, et kõige tavalisem ja normaalsem elu on täis ilu ja mõtestatust. Pole vahet, kas keegi on üleval või all, mõju avaldav töökohal või kodutööl, fakt on see, et Jumal arvestab täna ja praegu minuga, selleks et ma oleks ta kaaslastajana. Nagu seisab püha Josemaría palvekaardil: "Seal, kus on teie püüdlused, töö ja armastus, seal on ka teie igapäevane kokkupuude Jumalaga. Just kõige maisemate asjade juures siin maa peal peame end ohverdama, teenides nii Jumalat kui ligimest. Mu armsad lapsed, paistab nagu maa ja taevus saaksid kokku horisondil, aga see pole nii. Tegelikult saavad nad kokku teie südames, kui pühitsete oma igapäevast elu..." (jutlusest *Armastades kirglikult maailma*, 1967).

Rõõmustada püha Josemaría kanoniseerimise üle on rõõmustada selle üle, et Püha Vaim tegutseb läbi terve ajaloo, valides ja valmistades ette inimesi, kes nagu valjuhääldid lubavad, et Ilmutus ei ole veel lõppenud, ja Kirik, hoolimata meie vigadest ja viletsusest, püsib alati noor ja viljakas.

Püha Josemaría Escrivá kanoniseerimine

Pühapäeval, 6 oktoobri varahommikul, suundus Eesti palverändurite grupp Püha Peetruse väljakule, et osaleda paavsti Missal, kus ta kuulutab pühakuks õnds Josemaría Escrivá, Opus Dei asutaja.

Tseremoonia algas kell kümme hommikul. Kui me Vatikani lähedal bussist väljusime, nägime, et väljak on juba rahvast täis. Pärast saime teada, et kokku oli tulnud umbes 300 000 palverändurit 84 maalt. Rohkearvulise osavõtu tõttu oli turvakontroll väga range. Palverändureile anti pilet, kus oli kõigi koht täpselt määratud. Kui me aga väravateni jõudime, öeldi, et turvalisuse tõttu on see juba suletud. Pidime siis minema tahapoole, Via delle Conciliasione'le, mis asub väljaku taga. Ka seal oli palju rahvast. Õnneks saime hea koha suure TV ekrani ees, kust nägime kõike toimuvat hästi.

Tseremoonia oli väga pühalik, kuid samas lihtne. Püha Peetruse basiilika trepid olid täis erivärvilisi lilli, laulis mitu koori. Basiilika rõdule oli riputatud suur püha Josemaría pilt, mis paistis kõikjale.

Pärast patutunnistust algaski pühakuks kuulutamine. Kardinal Jose Saraiva Martins, Pühakuks Kuulutamise Kongregatsiooni prefekt, pöördus paavsti poole, tema kõrval oli msgr. Flavio Capucci — õnds Josemaría pühakuks kuulutamise postulaator (esindusisik). Kardinal palus Kiriku nimel Pühalt Isalt õnnis Josemaría pühakuks kuulutada. Ta kirjeldas lühidalt Josemaría Escrivá elulugu. Koor laulis Kõigi pühakute litaaniat, rahvas vastas sellele. Siis hakkas paavst lugema pühakuks kuulutamise palvet: "Selleks, et anda Pühimale Kolmainusesele, ülendada katoliku usku ning edendada kristlikku elu, oleme me Issanda Jeesuse Kristuse, pühade apostlite Peetruse ja Pauluse ning minu enda nimel pärast pikka järelemõtlemist mitmel korral Jumalalt abi palunud ja paljude vendade nõu kuulda võtnud ning me kuulutame Josemaría Escrivá pühakuks ja lisame tema nime pühakute nimekirja, et kogu Kirik teda pühakuna austaks." Kui ta lõpetas, laulis koor kolm korda "Aamen" ja kõik plaksutasid.

Kanoniseerimise palves on ilusti öeldud, et Kirik kuulutab välja uusi pühakuid, et anda au Jumalale ning kristlastele eeskujusid, kuidas järgida Jeesust. Püha Josemaría oli tõesti väga hea Jumala tööriist. Tema kaudu olid paljud Püha Peetruse väljakul viibijad ja paljud teised kogu maailmas avas-

tanud, mis tähendab olla Jumala laps.

Seejärel pöördus kardinal Saraiva uuesti paavsti poole, et tänada uue pühaku eest. Missa jätkus nagu tavaliselt. Lugemised olid inglise, hispaania ja ladina keeles. Kaks diakoni laulsid evangeeliumi — esimene ladina ja teine kreeka keeles.

Oli hea tunne, et nii paljud kristlased kogu maailmast on kokku tulnud. Üks 14-aastane eesti tüdruk, kes ei ole veel ristitud, ütles, et väga liigutav oli näha nii paljusid eri rahvusest inimesi, keda liidab üks ja seesama mõte.

Väga liigutav hetk oli ka Püha Armulaua vastuvõtmine. Mitu tuhat preestrit hakkas liikuma väljaku koridore pidi. Igaüht neist saatis poiss valge vihmavarjuga, et kaitsta Pühimat sakramenti ja et inimesed näeksid, kuhu minna.

Kui Missa lõppes, tervitas Püha Isa palverändureid mitmes keeles. Seejärel sõitis ta avatud autos üle kogu väljaku ja selle tänava, kus meie seisime. Oli tore võimalus paavsti lähemalt näha. Paistis silma, kuidas ta end täiesti meie eest annab. Tema eest oli väga kerge palvetada ja paluda Jumalalt, et Ta aitaks paavsti tema missioonis, ja seda, et ka meie saaksime järgida, mida Püha Vaim meile tema kaudu ütleb.

Tulles rahvamurru tagasi bussi juurde, mõtisklesin, kui suur asi on Ülemaailmse Kiriku ühtsus, ja ma palusin püha Josemaría eeskostet Kirikule Eestis, olemaks kindel, et ta saab palju armuande Pühimalt Kolmainuselt.

CRISTINA AMORÓS

Foto: Cecilia Sarmiento

Teed viivad Rooma ja toovad koju tagasi

Oktoobri alguses toimus viiekümne meie kiriku inimese palverännureis Tallinnast-Pärnust Rooma ja tagasi. Meie konkreetne siht oli osalemine Opus Dei asutaja õndsas Josemaría Escrivá pühakuks kuulutamisel Vatikani Püha Peetruse väljakul mitmesaja tuhande inimese hulgas, kuid palverännak Jumala ja inimese erilise suhtlemisviisi mõttes on kindlasti iga palveränduri jaoks erisuguse rõhuasetusega tervik, mille sihid, kogemused ja tulemused võtab iga osaleja südames kokku omal viisil.

Teel Rooma sõitis meiega kaasa Cristina Opus Dei Tallinna naistekeskusest, kelle seletused, jaotatud materjalid ja näidatud videofilm lähendasid meile Roomas toimuva tähendust ja mõtet.

Meie bussireisi võib öömajade järgi esitada kujul ABCBA, milles A on üks unepuhkus Püha Birgitta ordu nunnade juures Poola linnas Częstochowas nii sinna- kui ka tagasiteel, B üks öö itaalia peres Padova linnas või selle lähedal maal nii sinna- kui ka tagasiteel ja C mõned ööd Rooma lähedal koguduse majas või kodus, kus keegi. Ülejäänud ööd kulusid bussis magades ja neid sai päris mitu.

Must Madonna

Częstochowa keskel Jasna Góra mäel asuvas kirikust, kabelitest ja paljudest muudest hoonetest koosnevas palverännukeskuses asub kogu Poola tähtsaim, Musta Madonna pühapilt. Lausa tema juures saime pidada oma esimesed Missad ning tagasiteel jäi rahulikult aega pikalt Jasna Góra erinevates kabelites olla, roospärga lugeda, Missal käia, rahu tunda, Jeeseuse pildi ees adoratsioonitähe ees olla.

Poolasse jõudmine oli mulle olulise piiri ületamine. Istusin bussis meie poola inimeste ees, kuulasin nende jutte kunagise Ida-Poola ja praeguse Lääne-Valgevene Bratslavi, Głęboki, Piński kodukohtade kohta, sõjahaavade kohta, üritasin aimata nende suhet praegusesse Eestisse. Sügava mulje jättis pani Bronia, temaga koos bussimikrofoni roospärja lugemine pani südame väga-väga põksuma. Jutud Konini Metsamadonnast, tema juurde ehitavast hiiglkatedraalist...

Leedu-Poola piirist polnud ma veel kunagi üle sõitnud. Kui ma siis tõesti aovalguses keset aeglaselt möödavoogavat elavat Poolamaad ärkasin, oli väga hea tunne pika aja järel jälle söötis põldude ja võssa kasvavate heinamaade asemel näha maad, mida inimene tõesti harib, ning maad harivaid inimesi endid. Kirikud, koolibussi ootavad lapsed, nii palju

traktoreid, aga ka teel paterdavad haned ja hobuvankrid. Esimeses teeäärses restoranis rääkisin esimest korda elus poola keelt, õhtul pärast missat Częstochowas läksin lõpuks julgelt raamatupoodi ja deklareerin valjul häälel: "Jestem Estończyk. To mój najpierwszy dzień w Polsce." Olin uhke, ehkki esimene päev Poolas kõlab tegelikult poola keeles vist teisiti.

Kindlasti lisas poola kogemuse tugevusele võimsust päeval bussis näidatud väga mõjus video meie paavsti poola juurtest ning mida need temale ja meile kõigile on andnud.

Tagasiteel tähendas Tšehhi-Poola piiri ületamine mulle igatahes võõraste hulgast omade hulka jõudmist ning selle tollase äratundmise peale on siamaani ikka veel väga kummastav mõelda — kuidas siis nii: selleks ajaks oli sõidetud ju ainult pool Rooma ja Tallinna vahemaast.

Český Tešín

Tagasiteel küsis Aili, mis oli see tšehhi linn, kus me sinnateel peatusime. Ma ütlesin: "Český Tešín". Aili ei saanud aru. Ma ei teinud hinnaalandust ja kordasin nii heas tšehhi häälduses, kui suutsin: "Český Tešín". See oli mulle kui keeleinimesele tähtis hetk, sest just sel hetkel sain aru: keel on tähtis ja võõral maal on selle võõra maa võõras keel eriti tähtis, selle arvestamine pole eputamine, nagu varem kartsin.

Viin

Viinis pidime peatuma kaheksa tundi. Selle aja täitmiseks olin endale ette valmistanud suured plaanid: kohtumised keeleteadlastest kolleegidega, paar erilise tähendusega vaatamisväärsust (Hundertwasseri ja Wittgensteini majad) ning eriti pühaliku ja aplombiga lähenemise Püha Stefani katedraalile keset Viini vanalinna, millel arvasin enda elus olevat keskse koha — ikkagi esimene kirik üldse, kus olin pikalt sees istunud ammu enne Kiriku juurde tulemist oma esimesel päris Vaba Maailma reisil 1988. aastal... Kõik lendas

uppi. Kohale jõudsi nii hilja õhtul, et kokkusaamised jäid ära, pimeduses üksi Hundertwasseri ja Wittgensteini juurde kõmpimine tundus kauge ja ohtlik ning Püha Stefan paistis nüüd lihtsalt üks kirik teiste hulgas ega midagi rohkem.

Sain aru, mida isa Alfonso mõtles, kui ütles, et me pole turistid, vaid palverändurid, ega tea ette, mis meiega juhtub. Etteplaanitu asemel seostub seekordne Viinis-käik nüüd eelkõige hoopis kuld kuplilise Sezessioniga, mille juurde sattusin päris juhuslikult, ja kahe tähtsa jutuaajamisega Tšehhi piiri ja Viini linna vahel Margareta ja minu vahel nii sinna- kui ka tagasiteel.

Viin. Püha Stefani katedraal. 12. saj., 14.-15. saj.

Põhja-Itaalia

Rooma rahvaste maailmas polnud ma varem käinud, itaalia-prantsuse-hispaania-portugali-rumeenia keeltega olin kokku puutunud ainult kaude.

Kolmekümne kilomeetri kaugusel Veneetsiast sisemaal asuvas Padova linnas ei puudutanud mind kirikutes kõige sügavamalt ei arhitektuur ega koha tähendus (püha Antoniuse ja püha Luuka säilmed), vaid pärast meie enda Missat kõrvalkabelis toimuva itaaliakeelse Missa õhkõrn Sõna.

Õöd olime kahekesi Olariga härra ja proua Vettorede kuuelapselises peres Vigodarzere külas. Üllatas, et pererahva huvi Eesti vastu oli nii sügav ja et kõik jutud said ära räägitud ning tagantjärele ei mäletagi enam, mis keeles.

Tutte le vie portano a Roma!

Rooma! Vatikan! Lähenesime meie Kiriku keskmeele täiesti üllatavast suunast ja nägime kõigepealt Müüri läänetippu (Püha Peetruse väljak on idas). Siis tegime parkimiskoha otsingul veel koguni kaks tiiru ümber

Vatikani. Ning pärast koha peal tundus Püha Peetruse väljak tõesti väike, nagu peo peal: mida arhitektid ju taotlenud olidki.

Kahe päeva jooksul oli Roomas suur hulk turistielamusi ja üllatavaid juhuslikke kohtumisi: kuidas me kõik koos nägime tänaval meie Piritä kloostrit ema Patriziat ning kui siis Piazza Farnesele Püha Birgitta ordu peamajja läksime, kõik need meie Piritä kloostriga praegu ja varem seotud inimesed seal. Minul oli lisaks neli juhuslikku nägemist tuttavate Eesti inimestega meie kirikust: sõber Heiti perega Vatikanis ja Castel St. Angelo vahel, Ülle Tiberi silla lähedal, Teresa lausa Püha Peetruse katedraali sees ja Andrea siis, kui enne Roomast lahkumist läksime püha Josemaría säilmete juurde — ja kõik need kohtumised toimusid juhuslikult, nagu Rooma oleks väike provintsilinn!

Vabaõhumissa ise jäi mul vahele: valdavalt hispaaniakeelne ja valjuhäälnu rahvahulk tundus paraku isiklikult mulle kuidagi ahistav ning kas sel kõigel ikka polnud ka veidi niioelda "hispaaniakeelse laulupeo" maiku juures... Vabandust! Ma loodan, et ma kedagi ei solva, kui niimoodi ausalt südame pealt ära ütlen! Nõnda otsustasin, et lähen tavalisele pühapäevasele Missale. Leidsin teejuhiks paar ameerika preestrit, läksime linna ja lõpuks jõudsin Hispaania väljaku treppide taha üles Trinita dei Monti kirikusse. Missa oli prantsuskeelne ja kohe alguses palvetasime samal ajal Vatikanis toimuva ürituse eest. Hinge jäi pärast suur rahu. Antonioni filmidest on Hispaania väljaku trepid mulle jäänud meelde kui üks võõrandunud inimeste sihte. Et keegi tuleb Rooma, tunneb end väga üksikult ja läheb sinna istuma. Minul on selle paigaga nüüd küll hoopis vastupidine side — see on koht, kus käisin Roomas Missal.

Kui siis bussi juurde tagasi jõudsin, oli jälle keegi meie hulgast kas ära kadunud või hiljaks jäänud. Minna otsimisretkel vastuvoolu läbi Vatikanist linna tagasipöörduvate inimeste massi oli väga võimas elamus. Venezuela, Liibanon, Trinidad... Hiljem kuulsin Nigeeria naiste suust elus esimest korda elavat joruba ja igbo keelt, mida teadsin enne ainult teoreetiliselt. Nema omakorda olid väga üllatunud, kuidas ikkagi "endises Nõukogude Liidus... oi vabandust, Eestis!... on ikka võimalik, et Katoliku Kirik?"

See inimeste hiljaksjäämine näitas hiljem olulist asja: kui sa oled kas objektiivselt või ka ainult kellegi subjektiivse arvamuse järgi tema suhtes võimupositsioonil, võidakse sinu suhtes teha üldistusi, mille peale sa ise ei tule.

Meie, eestlased, mäletame nõukogude ajast hästi, et venelased ei saanud ise arugi, kuidas nad meid rõhused. Mulle tundub, et mõnes mõttes on lood praegu vastupidi. Tõesti: meie hulgast jäid Roomas hiljaks ja kadusid ära ainult eestlased. Ja kui me siis pärast Roomat tagasiteel põhja poole olime Isa Alfonsolt saanud loa minna õhtul üheks tunniks Assisi linnaga tutvuma ja ma ajakavas püsimise ettekäändel inimesi poodi minemast takistasin, ei ole mul midagi vastu kosta, kui mind kui eestlast kõigi varem hilinenud ja kadunud rahvusaaslastega samastati ja minu korralduses rahvuslikku ahistamist nähti. Paneb mõtlema, kas pole.

Assisi

Assisi on väike Itaalia linnake Roomast põhja pool Umbria maakonnas mäe peal, mille ühes otsas on Püha Franciscuse kirik ja klooster ning teises otsas Püha Klara kirik. Õhtul me kuhugi sisse ei saanud ega selleks poleks ka aega jäänud. See-eest olime tänavatel ükski, turistidemass õhtuhämus puudus ning mõtted lindude keeli rääkivast pühast Franciscusest, tema tänini elavast oliivipuust, frantsiskaani lihtrahvale lähedase munga-ordu loomisest, Kiviõli frantsiskaani keskusest ja muust sellisest võisid lendu minna.

Paljudele meie hulgast jättis Assisi väga sügava jälje, näiteks jõudsid minuni järgmised read:

"Minu palvereisist Pärnu-Częstochowa-Rooma jäi mulle hinge eriline kiindumus ning õnnetunne. Püha Assisi Franciscuse palve sai mu vaimseks lipukirjaks. Taas kogesin, kui kauni maailma on Looja oma lastele kinkinud, kui palju andnud tarkust, headust ning armastust südameisse. Neid jumalikke püsiväärtusi oma inimlikus nõtruses väärilt kasutada – seda oskust palugem!"

(Palveteekondlane Pärnust, Heino Henrik Reila).

Veneetsia

Tunnen uhkust, et võisin selles imekaunis ja mulle tundmatus linnas olla meie kõigile giid. Aitäh kõigile!

Samuti oli tore hiljem meie väikese seltskonnaga mööda kanaliveeri, ülikitsaid tänavakesi ja väljakuid joosta, peatuda ja vaheldumisi kõigele heale tervitusi öelda. Kai Veneetsia kogemused, Edna üldised kunstiajaloolised ekskursid, Juta lähedustunne kirikutega... aitäh meile kõigile meie väikeses seltskonnas toreda üksteise toetamise ja innustamise eest!

Veneetsia kanalil

Pikem peatus väikese Ime kiriku taga, gondel, mis meie kohvikulauast vaikselt mööda hõljus. Kai jutt sellest, kuidas seal samas kohas eelmine kord *O sole mio*'t lauldi.

Püha Markuse platsilt ärasõidu eel läksin vee äärde ja tegin pildi üle Suure Kanali San Giorgio kloostri: püha Jüri on mulle tähtis pühak ja loodan, et ta seisab minu eest ja on minu kõrval.

Leedu roosipärg

Leppisime Zita ja Onaga kokku, et loeme Itaalias üheskoos leedukeelse roosipärja. Nii oli mul siis Ona palveraamat ees ja ma proovisin eriti täpselt hääldada, ise üle keha krampis. Kui me lõpuni jõudsime, lõppes parajasti ka Põhja-Itaalia tasandik ja tulid Dolomiidi mäed. Teist korda lugesime kolmekesi *rozančius*'t pärast Varssavit, Leedu piirile lähenedes. Seekord hakkasid Zita ja Ona lõpus leedu keeles laulma. Kui erinevad ikkagi on leedu ja poola vaimulikud laulud, mida leedu ja poola inimesed tavaliselt laulavad...

Tagasi

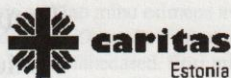
Kodumaa piirilt helistasin kohe koju.

Pärnu kandis oli veel kuldne sügis, Tallinn aga juba lobjatas. Naljakas, mõtlesin, kogu reisi ajal ei tulnud enne ilm kunagi meelde: oli olnud just parajalt soe ega ka sadanud. Enne reisi oli juttu, et Itaalias kallab hirmsasti. Ning kodus Aktuaalse Kaamera ilmateadet vaadates olid Rooma juures uuesti pilved ja pikse-märgid.

Aga meie olime juba kodus.

Suur-suur tänu Isa Alfonsole kõige vaeva eest, et meie nüüd sellise võimsa kogemuse võrra võime rikkamad olla!

TOOMAS HELP

Aitame Betleemma lapsi!

Oma igapäevaste probleemide ja tegemiste virvarris ei peatu me just sageli mõtlema, kui palju on Eestis ja meie endi elus viimase kümnekonna aastaga muutunud — kus olime enne, kus oleme praegu ja kuidas oleme nii kaugele jõudnud. Kuigi paljudel on veel tänagi raske, läheb Eestil ja eestimaalastel kümne aasta taguse ajaga võrreldes juba päris hästi — järjest enam hakkab meie elu muutuma heaoluriikide laadseks. Rohkem võimalusi tähendab aga ka suuremat vastutust aidata neid, kel pole nii hästi läinud.

Viimase aasta jooksul on Eesti Caritase liikmed kahel korral käinud Pühal Maal. Kahjuks pidime tõdema, et ebakindlates oludes kannatavad kõige enam lapsed. Sõjalise konflikti tingimustes, kus üle poole elanikest elab allpool vaesuspiiri, satuvad külmadel talvekuudel paljud lapsed alajahtumise tõttu haiglasse. Selleks, et olukorda leevendada, otsustasime koos Rocca al Mare kooli ja EELK Diakooniakeskusega algatada korjanduse, kogumaks Eestist heegeldatud või kootud beebitekke, -kampsuneid ja muid sooje lasteasju, et need koostöös Petleemma beebihaiglaga abivajajateni toimetada. Beebi-asjade kogumine kestis kuni 14. detsembrini ja asju sai tuua Caritase kontoris Vene 20-1 või Pirita kloostrisse. Caritase kolmeliikmeline meeskond sõitis kogutud asju ära viima selle aasta 21. detsembril.

Petleemma beebihaigla

Petleemma beebihaigla sünnilugu on heaks näiteks selle kohta, kui palju suudab üks inimene ära teha. 1952. aastal, mõned aastad pärast 1948. aasta sõja lõppu, veetis isa Ernst Schnydrig Jõulupühi Petlemmas. Kesköömissa kirikukellade helinas märkas isa Palestiina põgenikku oma surnuks külmunud ja nälginud imikut telgi kõrvale kivisesse mulda matmas. Vapustatuna nähtust — et kristliku halastuse hälli vahetus läheduses surevad lapsed külma ja nälga —, ütles isa Schnydrig lähedal asuvas väikeses majas kaks tuba, sisustas need 14 lapsevoodiga ja hakkas kohta lootusrikkalt Caritase Beebihaiglaks kutsuma.

Täna aitas beebihaigla aastast ligikaudu 3000 patsienti alates enneaegsetest imikutest kuni 12-aastaste ja veelgi vanemate

lasteni, ambulatoorselt antakse aastas abi pea 20 000 patsiendile. Lisaks arstiabile tegeleb haigla medõdede koolitamine ning rasedate ja emade harimisega, olles ainukeseks lastele spetsialiseerunud haiglaks kogu Läänekalda piirkonnas.

Eesti Caritase koostööpartneriks on beebihaigla sotsiaaltöötajad, kes hindavad abi vajavate laste ja perede olukorda ning suunavad annetused just sinna, kus vajadus nende järele kõige suurem.

Süütame küünlad

Rahu puudumine maailma erinevais paigus on mureks kõigile maailma elanikele. 20. detsembril 2002. aastal süüdati küünlad rahu toetuseks Jeruusalemmas ja Palestiinas. Jeruusalemmas toimus Palestiina ja Iisraeli laste rongkäik, küünlad kanti Ketsemani aias Aabrahami majja. Samal ajal kandsid Palestiina lapsed Petlemmas küünlad Rahu Keskusest Kristuse Sünnikirikusse.

Caritas kutsus kõiki hea tahtega inimesi Eestimaal sel õhtul ühinema Pühal Maal toimuva küünalde süütamisega: süüdakem küünlad oma koduakendel ja -õuedel või muudes meile tähtsates paikades.

20. detsembril kell 17.00 toimus Pirita kloostri Missa lastele ja kloostri varemets jumalateenistus täiskasvanutele. Pärast Missat suundus tõrvikutega rongkäik Pirita jõe sillale, et süüdata küünlad rahu toetuseks. Samal ajal toimusid jumalateenistused Viljandis, Narvas ja Valgas, kus sildadel samuti süüdati küünlad.

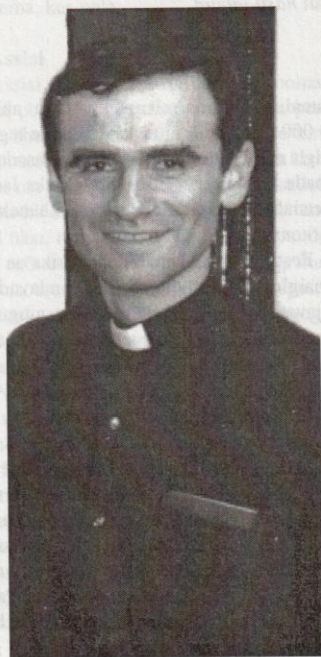
HEIDI KRIMPE

Truudus oma Kirikule...

Usutlus isa Philippe Jourdaniga

Kes ei tunneks isa Philippe'i? See sümpaatne prantsuse preester, nüüd Apostelliku Administraatori peavikaar, saabus Eestisse pea seitse aastat tagasi. Täna on isa Philippe'ist saanud üks eesti katoliikluse sümboliteid. Teda võib sageli kuulda raadios ja näha esinemas televisioonis, temast on saanud üks siinseid autoriteete usuküsimustes. Isa Philippe näib olevat Eestis täielikult kodunenud ja ta ei kuulu nende hulka, kes kipuksid siit ära soojematele ja probleemitumatele maadele.

Kiriku Elu on seadnud endale eesmärgiks jäädvustada Eestis tegutsevate preestrite elulugusid ning alljärgnev vestlus on üks tagasihoidlik katse seda teha.

Rääkige, palun, oma lapsepõlvest, oma perekonnast, keskkonnast, kust Te pärit olete.

Olen sündinud 30. augustil 1960 Prantsusmaal Dax'i linnas katoliiklikus perekonnas. Ema oli algkooli õpetaja, isa sõjaväelane, õhujõudude ohvitser. Mul on kaks venda, mõlemad on insenerid, üks töötab tuumajaamade alal, teine tegeleb telekommunikatsiooniga. Lapsepõlv oli mul tavaline. Meie pere oli küll usklik, kuid mitte selles mõttes, et ta oleks olnud väga aktiivne koguduseelus. Ema käis meiega pühapäeviti kirikus, isa rohkem suurtel pühadel. See oli tavaline pereelu, kus elatakse ausalt ja vanemad annavad oma lastele eeskju armastuse

ja aususega. Me ei olnud jõukad, kuid elasime korralikku elu. Vanemad õpetasid mõtlema mitte ainult endale, vaid ka vaestele, mitte kadestama neid, kel on palju rohkem, ja kaasa tundma neile, kel ei ole seda, mis meil on. Keskkoolis käisin ma internaadis, kuna ei olnud teist võimalust, elasin koos teiste endaalistega. See oli väga huvitav periood. Meil oli võimalus vestelda igasugustel teemadel, eriti õhtuti — siis muudkui vestlesime, arutasime ja ehitasime mõtetes uut ja paremat maailma. See oli lihtne ja õnnelik aeg, lapsepõlv, kus ei olnud suuri tragöödiad. Eriti isaga vestlesin ma palju, ta oli suur vestleja, rääkisime palju ühiskonnast, inimestest, õppisin väljendama oma arvamusi ja kuulama teiste omi. Külas, kus ma elasin, olid väga lihtsad inimesed, ma õppisin tavalist maaelu tarkust, maainimese tarkust, mis on väga sügav.

Kes mõjutas Teid lapsepõlves kõige rohkem, inimesed või raamatud?

Raamatud mitte eriti. Aga mul on olnud õpetajaid, kes on mulle mõju avaldanud: filosoofia ja füüsika õpetajad, kes oli karismaatilised inimesed, kes oskasid lihtsalt ja huvitavalt selgitada olulisi küsimusi. Oma usulise arengu kohta võin öelda, et teismelisena hakkasin kõike küsimärgi alla panema. Kuigi olin sündinud katoliiklasena, oli see selline identiteedi kujunemise protsess, kus inimene hoiab distantsti oma vanemate väärtustest ja tõekspidamistest. Ja siis ma seisin nagu piiri peal, kus ma täpselt ei teadnud, mida ma tahan teha ja millesse ma täpselt usun. Kui ma oli 15-aastane, osalesin päris juhuslikult koos klassivendadega ühel rekolektsioonil. Ma palusin Jumalat, et ta annaks mulle usku. Soovisin saada selgust, kas loobuda usust või võtta see vastu. Pärast rekolektsiooni otsustasin, et annan endale aega kuus kuud, et kogu seda asja natuke tõsisemalt võtta ja seejärel otsustada. Hakkasin käima rohkem Missadel ja pärast kuut

kuud leidsin, et tulemus on positiivne. Vaimulikuks saada ei olnud siis küll veel mõttes.

Millised olid Teie lapsepõlveunistused, kelleks Te tahtsite saada?

Olen alati olnud väga hea reaalinäet. Soovisin saada teadlaseks, inseneriks või ettevõtjaks. Mind huvitas alati see, mis oli seotud teadustega. Minu õpetajad ütlesid vanematele, et oleks hea, kui läheksin Pariisi õppima. Kui olin 17-aastane, saatsidki vanemad mind Pariisi. Minus tärkas ka sügavam huvi filosoofia vastu. Mis puudutab usku, sain aru, et see on võimalik ainult siis, kui võtta seda kõike isiklikult, kui tegeleda sellega, muidu lihtsalt ei hakka uskuma. Internaadis olles käisin nädalavahetustel Missal kodukülas. Mul tekkis kontakt ühe vana jesuiidi-isaga, kes minuga tegeles, nüüd on ta ammu surnud. Ta oli juba väga vana, sügav inimene. Ta oli peaaegu kurt — väga raske oli talle pihtida.

Oli Teil ka mõni lemmikpühak?

Minu kodukülas oli eriti tuntud üks pühak — ta oli pärit samast külast ja õppinud samas koolis kus minagi. See oli püha Paulus Vincentius, väga populaarne selles piirkonnas, kohalik mees, nn oma poiss. Teistest olin ma küll midagi kuulnud, kuid kohalikkude meest peeti ikkagi parimaks.

Teie õpingud Pariisis?

Meil on Prantsusmaal natuke keeruline süsteem. Selleks, et astuda kõrgkooli, on vajalik 2-3 aastat ettevalmistust. Õppisin kaks aastat matemaatikat ettevalmistuskursustel ühes gümnaasiumis, mille oli asutanud Louis XIV. See on väga tuntud kool Pariisis. Pärast seda astusin Pariisi Sildade ja Teede kõrgkooli, kus õppisin kolm aastat. Seal oli juba konkreetsem programm — infrastruktuuride loomine, teede ja ehituse planeerimine, energeetika. Selle lõpetasin silla- ja teedeehitusinsenerina. Tudengielu oli Pariisis väga huvitav. Elasin Ladina kvartalis, seal oli mul ka õnn tutvuda *Opus Deiga*. Käisin nende koolitustel ja õppisin sealt väga palju, mis puutub suhtumisse usku ja tööellu.

Kuidas tekkisid kontaktid *Opus Deiga*?

Mul oli hea õpingukaaslasest sõber, kes oli seotud *Opus Deiga*. Nädalavahetustel käisime koos, rääkisime elust, jagasime arvamusi, kogemusi, elamusi.

Kas *Opus Dei* oli Prantsusmaal tuntud organisatsioon? Kas Teie vanemad teadsid sellest?

Ei, külas, kust ma pärit olen, teati maailmast üldse väga vähe. Seal ei olnud isegi

kino. Pariisis oli kino minu esimene avastus. Põhimõtted, mida *Opus Dei* esindas, olid mulle väga südamelähedased. Eriti mis puudutab töö pühitsemist. Aastad ettevalmistuskursutel olid väga rasked. Siis töötasime tõesti palju. See pani mind mõtlema, et töö ja usk olid nagu lahutatud ja tekkis küsimus, kuidas neid ühendada, kuidas saavutada elus rohkem ühtsust? Ühed ütlesid, et tuleb palvetada, teised ütlesid, et tuleb tööd teha. Mul sai järsku selgeks, kuidas neid kokku viia.

Mis sai pärast kooli? Kas jõudsite oma erialal töötada?

Töötasin aasta ühes ametiühingu laadses organisatsioonis, mis tegeles sotsiaalkorteritega. See oli riiklik organisatsioon, mis planeeris odavate korterite ehitamist. Töötasin seal tehnilises teenistuses. Siis olin ma juba *Opus Dei* liige.

Kuidas tekkis otsus minna õppima vaimulikuks? Mida meenutate oma õpingutest vaimulikus seminaris?

Läksin sõjaväkke, kus veetsin ühe aasta. Tegin asju, mida sõjaväes ikka tehakse. Ka seal leidsin palju sõpru, koos "valmistusime vastuseisuks Punaarmeele". Pärast sõjaväge avaldasin *Opus Dei* prelaadile, et kui *Opus Dei* seda vajab, olen valmis minema teoloogiat õppima. Pärast seda tuligi võimalus minna õppima Rooma Püha Risti ülikooli. Õppides avastasin enda jaoks teised rahvused — see oli suur avastus. Minu jaoks oli huvitav see, mida teised mõtlevad prantslastest. Kui näed samu asju teisest vaatenurgast, see rikastab ja ei lase absolutiseerida teatud eelarvamusi.

Kas sama ei kehti ka eri konfessioonide ja usundite kohta, et ka neil on oma vaatenurk?

Seal, kus ma sündisin, oli ajalooliselt üks protestantismi keskusi. Ma olin küll kokku puutunud kalvinistidega — nad olid minu jaoks alati olnud üsna võõrad, küll huvitavad, kuid ikkagi võõrad. Isegi minu naaberküla oli poolprotestantlik! Me suhtlesime, kuid ei tekinud usulist huvi. Muhameedlastega on mul olnud palju kontakte — me elasime Pariisis koos ühiselamus, rääkisime palju ja vahel mulle tundus, et neil on üks suur puudus (isegi kui ma respektseerin, mida nad usuvad): nende Jumal on kaugel, ta on üks ja ühes, kuid asub kaugel. Kõik see, mida meie teame Jumalast, Tema armastuse, lihakssaamise kohta, on mulle palju lähedasem. Pariisis olid ka vietnamlased, kellest enamik olid budistid, aga ma pean ütlema, et just ristiusk andis mulle palju vastuseid küsimustele, millele

teised religioonid ei vasta. Vähemalt ma tunnetasin nii.

Millal toimus preestriks pühitsemine?

Mind pühitseti preestriks 20. augustil 1988 tolealeegse Bostoni kardinali Law poolt, kes on väga sümpaatne mees. Pärast preestriks saamist olin kaheksa aastat Pariisis, kus tegelesin tudengitega, ülikoolidega, *Opus Dei* preestrite koolitusega.

Millal kuulsite esimest korda Eestist?

1995. aasta detsembris helistati mulle Roomast ja küsiti, kas tahaksin minna Eestisse. Uurisin, kus Eesti asub, mis seal toimub. Midagi ma Eestist teadsin, kuid vähe. Teadsin, et see on üks Balti riike ja et keel ei ole seal slaavi keel. Olin näinud pilte Tartust ja lugenud artiklit, kus üks prantsuse ajaloolane selgitas, et 6. sajandil elanud Prantsuse rahvusliku kangelanna ja kuninganna Clotilda suguvõsa oli pärit Norrast ja Eestist. See tekitas huvi. Pärast paaripäevast järelemõtlemist olin Eestisse tulekuga nõus. Kaks kuud hiljem sain tutvavaks Eesti Apostelliku Administratori Justo Mullor Garciaga. Kohtusin temaga Roomas ja saabusin Tallinna 1996. aasta mais. Minu esimene perspektiiv oli siia tulla lihtsalt preestriks, kuid kui Justo Mullor ütles, et ta otsib kedagi, kes võiks teda Tallinnas asendada, ütlesin, et mul ei ole midagi selle vastu.

Kuidas Te Eestit enda jaoks avastama hakkasite? Millest olid esimesed muljed.

Esimesed muljed olid väga head. Kui siia saabusin, oli mai. Kuni südaööni oli valge ja see oli suurepärane. Mind võeti vastu väga hästi. Minu naabrid, eestlased, ootasid mind kella kümneni öhtul nuntsiatuuris, kui mul oli sünnipäev, et mind õnnitleda. Minu esimene talv Eestis oli päris lumerikas, olid valged Jõulud, Pariisis juhtub seda harva. Kui seal sajab lund, siis ainult jaanuaris ja veebruaris. Hakkasin õppima eesti keelt. Lugesin Fanny de Siversi raamatut Eesti ja eesti keele kohta: elust ja kommetest, toidust, see oli väga huvitav. Vene keelt oskasin juba varem — Prantsuse ehitusfirmad tahtsid sõlmida lepinguid nõukogude firmadega, seepärast mina ja paljud mu kolleegid õppisid vene keelt.

Kui palju te Prantsusmaal mõistsite kommunismi olemust ja seda, mis toimub Ida-Euroopas ja Nõukogude Liidus?

Prantsusmaal on palju intellektuaale-mõtlejaid, kes on olnud kommunismi-printsiipide mõju all. Näiteks Jean-Paul Sartre jt. Meie seda ei olnud, ometi ei teadnud me täpselt, kuidas elu siin käib.

Kas Te Eestis märkasite midagi, mis aitas mõista siin nõukogude ajal toimumut?

Mäletan, et kui Eestisse tulin, jalutasin kord Piritall ja panin tähele ehitiste kvaliteeti. Ma meenutasin seda, kui head olid Nõukogude Liidu erialased ajakirjad, mida olin lugenud Prantsusmaal — need oli tõesti tasemel, ja kui ma nüüd nägin, kui halvasti tegelikult ehitati, siis mõistsin, et on suur vahe selle vahel, mida näidati välismaale ja mis oli siin tegelikult — need olid kaks erinevat maailma. Küsisin endalt, kas see väljendub kuidagi ka inimestes. Mind hämmastas inimeste käitumine — tavaliselt nad ei naeratanud, ei vaadanud silma, ja kui vaatasidki, siis nagu kahtlustades midagi. Eriti hakkas see silma Leedus. Ma sain sellest tugeva veendumuse, et inimesed — nii siin kui Leedus — on palju kannatanud. Võrreldes selle ajaga imestan, kui palju eestlased on suutnud kümne aastaga ära teha.

Aga siinsete inimeste suhtumine religiooni, teadmised ristiusust?

Loomulikult teati väga vähe, kuid oli reaalne huvi usuküsimuste vastu. Nad tõesti tahtsid teada, olid avatud.

Millised tundusid Teile Katoliku Kiriku arenguvõimalused Eestis? On ju Eesti luterlik maa.

Luteri vaimulikud ise on öelnud mulle, et Eestis on ainult 25-30% usklikke, seega ma arvan, et küsimus ei ole katoliku või luteri kirikus, ma arvan, et igatüüli on õigus selgitada oma veendumusi ja usku. Eestis on suur huvi katoliikluse vastu, sest Katoliku Kirikul on Eestis sügavad juured. Ja ka seepärast, et Katoliku Kiriku õpetus annab tihti hästi põhjendatud vastuseid paljudele küsimustele, mida kaasaja inimene esitab. Arvan, et eestlane on inimene, kes ei usu niisama, vaid tahab põhjendusi, tahab keskenduda. Luteri kiriku vaimulike poolt ei ole olnud vastuseisu, kontaktid nendega on olnud positiivsed, mitmed nendest on väga head tuttavad, nad on rahul, et olen tulnud neid aitama, et tuua inimesi kristluse juurde.

Kui rääkida Eesti ühiskonnast, siis millised on teie arvates kõige tõsisemad probleemid?

Arvan, et tuleviku seisukohalt on väga tõsine perekondade probleem. See massiline lahutamine, see, et ollakse harjunud lahutustega, et pere mõiste hakkab hääbuma — kõik see koos madala iibega ja paljude abortidega tekitab küll tuleviku seisukohalt tõsist muret. Kõik algab perekonnast. Mida rohkem pere-

konna mõiste kaob, seda rohkem kerkivad esile teised probleemid. Majanduslik heaolu on vajalik, kuid kui perekond kaob, siis ka heaolu ei kesta kaua. Suhted perekonnas mõjutavad ka suhet Jumalaga. Kui sul on reaalne isa ja reaalne ema, siis on kergem mõista armastavat Isa taevas ja Neitsi Maarja armastust.

Kuidas on lood perekondadega Prantsusmaal?

Probleemid on sarnased, eriti Pariisis, kuid nüüd on liive hakanud tõusma. Seitse viimast aastat on sündivus kogu aeg kasvanud. Inimesed väärtustavad lapsi ja abielu, neile meeldib, kui peres on kolm last. Kolmelapseline pere on Prantsusmaal praegu väga levinud.

Kas Te näete probleemi rahvustevahelistes suhetes Eestis?

Kuus aastat tagasi Eestisse tulles tundus, et pinged on suuremad. Suur osa elanikkonnast on hakanud tegelikult integreeruma. Huvitav on kuulata lapsi, sest nad väljendavad oma vanemate arvamusi — nad väljendavad seda, mis räägitakse kodus, samal ajal kui vanemad väljendavad end avalikkuse ees nii, nagu kombeks on. Kuigi ebakõlasid on palju, liigutakse õiges suunas.

Kas Kiriku hääl võiks ühiskonnas rohkem kõlada?

Kristlased peaksid rohkem sõna võtma, mitte nii, et kõik piirdub ainult institutsionaalse sekkumisega — et räägib Kiriku esindaja —, vaid peab jääma mulje, et Kirik tähendab kristlasi — mida ta tähendabki —, Kiriku liikmeid. Eriti pereküsimustes peaksid kristlased rohkem sõna võtma.

Millised on peamised väljakutsed, mis maailmas praegu Kiriku ees seisavad?

Nagu ütles paavst, on esimene probleem pühadus, see tähendab, et katoliiklane peab otsima rohkem Jumalat, pühadust, mitte ainult pidama käske. Kirik ei ole mitte heategevusorganisatsioon, Kirik on eelkõige tee, üks pühaduseni viiv tee. Väga tähtis on eriti meie Katoliku Kiriku jaoks Eestis anda usku edasi noortele ja lastele, see on suur vastutus.

Üheks peamiseks eesmärgiks pean seda, et aitaksime kaasa preestrikutsumuste kasvule Eestis. Palun, et kõik meie katoliiklased palvetaksid selle eest.

Kriitikute arvates on Kirik muutunud liiga liberaalseks, liiga sallivaks patu suhtes.

Kirik on jäänud väga kindlaks moraalliküsimustes. Me mõistame hukka patu, aga mitte patuseid. Sageli tundub mulle, et tahetakse hukka mõista ka patuseid. Küsimus ei ole selles, kas Kirik on muutunud liiga liberaalseks, vaid selles, kas meie Kiriku liikmetena elame tema õpetuse järgi.

Eestis on rühmitus katoliiklasi, kelle väitel on Kirik traditsioonist lubamatult eemaldunud. Kuidas Te kommenteerite Püha Pius X Vennaskonna tegevust?

Need inimesed, keda ma tunnen ja need, keda ma ei tunne, on minu vennad Kristuses ja sellistena ma armastan neid kogu südamest. Aga Püha Pius X Vennaskonna suhtes on Püha Tool piisavalt selgelt väljendunud. Katoliiklik traditsioon on eelkõige reaalne ühtsus ja alluvus paavstile. See on Traditsioon suure algustähega. See, kes ei ela selle traditsiooni järgi, ei saa järgida ka teisi traditsioone.

Kuidas on Teie suhe Eestiga ja Katoliku Kirikuga Eestis tulevikus?

Ma olen siia tulnud määramata ajaks, seega olen valmis siin töötama seni, kuni Jumal annab tervist ja elu. Tunnen end Eestis mitte välismaalasena, vaid kohaliku inimesena.

Mida tahate öelda lõpetuseks Eesti katoliiklastele?

Kõige tähtsam on truudus oma Kirikule ja nendele väärtustele, mida Kirik esindab. Kui oleme truid ja ei ole passiivsed, siis Jumal, nagu ta tegi ka esimeste kristlaste ajal, laseb kogudusel kasvada ja meie töö kannab rohkesti vilja.

ISA PHILIPPE'IGA VESTLES
TOOMAS ABILINE

Torino surilina restaureerimine on lõpetatud

Kuulsa surilina restaureerimisel on sellelt eemaldatud lapid ja lisandused, mis teeb sinna jäädvustatud ristilöödud mehe figuuri selgemini nähtavaks. Kiriku traditsioon peab Torino reliikviat Jeesus Kristuse surilina.

21. septembril toimunud restaureeritud surilina ametlikul esitlusel selgitas Torino peapiiskop Severino kardinal Poletto, et töö eesmärk oli tagada kanga säilimine. Töö käigus kõrvaldati linalle 470 aastat tagasi õmmeldud paigad.

Kardinal, kes on reliikvia paavstlik hool-daja, ütles, et restaureerimine toimus surilina omaniku Püha Tooli loal ning tehniliste ekspertide nõuandeid järgides.

Surilina restaureerimine, millesse tradit-siooni kohaselt mähiti Kristuse keha peale ta ristilöömist, lõpetati möödunud juunis-juulis Torino katedraali käärkambris. Töö teos-tajaks oli meeskond šveitsi ekspert Mechtild Flury-Lembergi, endise Berni Abeggi muu-seumi direktori juhtimisel.

Linalt kõrvaldati kolmkümmend kolm-nurket lappi, millega 1534. aastal Prantsus-maal Chambery nunnad peale 1532. aastal toimunud tulekahju surilina paikasisid. Samuti eemaldati nn hollandi kangas, mis oli 450 aastat tagasi lina säilitamiseks selle pahupoolele õmmeldud. Muuhulgas kõrvaldati kangalt sinna sajandite jooksul kogunenud tolm ja praht, mis koos lappidega kataloogiti ning tallele pandi.

Reliikvia eksponeerimisel 1978. aastal võisid palverändurid lina kõrvalt sildilt lugeda: "Ärge pöörake tähelepanu tumedatele serva-dele!" Juba sel ajal oli ilmne, et lapid ja hollandi kangas teevad raskeks mõistatuslikul kombel linasele riidele jäädvustatud risti-löödud mehe kuju ära tundmise. Nüüd ei ole seda silti enam vaja. Restaureerimine on kujutist muutnud ja teinud selle paremini tuntavaks, kuna augud, mida enne lapid katsid, on nüüd nähtavad.

Kardinal Poletto ütles, et surilina ei tohi saada konflikti, lõhenemise või vaidluste põhjustajaks, vaid juhtima sügavamatele mõtisklustele ning palvele.

Ta väljendas lootust, et Vene Õigeusu Kiriku patriarh Aleksius II ja Johannes Paulus II võivad kohtuda Torinos ning koos surilina ees palvetada. Venemaal on palju surilinale pühendunud.

Surilina, mis on 4,39 m pikk ja 1,15 m lai, asub nüüd kliimaseadmetega urnis. Torino katedraali kabel, kus seda hoitakse, on pidevalt valve all.

Giovanni Battista della Rovere.
Kristuse võtmise ristilt. 16. saj.

Restaureerimine andis palju digitaalset informatsiooni. Esimest korda reprodutseeriti Torino surilina mõlemad pooled arvuti abil. Kardinal Poletto rääkis, et restaureerimis-toimik saadetakse Vatikani ja see võiks õhu-tada surilina edasiste teaduslikele uurin-gutele.

Ajaloolised andmed paigutavad surilina 14. sajandisse, kuigi mõned ajaloolased ütlevad, et nad võivad selle varajasemat olemasolu dokumentaalselt tõestada, mis viivad surilina teekonna läbi Jeruusalemma, Odessa, Konstantinoopoli ja Ateena. 1988. aastal süsinik-14ga tehtud uuringuid Oxfordi, Tusconi (Arizona) ja Zürichi laboratooriumides paigu-tasid surilina keskaega. Ometi vaidlevad mitmed teadlased sellele vastu.

Katoliku Kirik ei ole surilina päritolu kohta otsust langetanud. Kui Johannes Paulus II seda reliikviat 1998. aasta mais külastas, ütles ta: "Kuna see ei ole usuküsimus, ei oma Kirik erilist kompetentsi sellele küsimusele vastami-seks. Ta usaldab selle uurimisülesande teadlas-tele, et jõuda kangaga seotud olevate küsi-muste vastusteni."

"Mis usklikele tõesti loeb, on see, et see püha surilina on Evangeeliumi peegel," seletas Püha Isa, rõhutades, et Evangeeliumi jutus-tuse ja kangal kujutatud mehe vahel on ole-mas ühtivus.

Torino, 22. sept. 2002 (Zenit-org.)

Uus indulgents — Halastuse sõnum

Vahetult enne hilissuvist külaskäiku kodumaale Poolasse tõstis paavst veel enam ausse Poola pühaku **Faustina Kowalska** sõnumiga seotud pühendumise.

Faustina oli esimene pühak, kelle paavst Johannes Paulus II uuel aastatuhandel pühakuks kuulutas. Ta ütles, et Ülestõusmis-pühadele järgnevat pühapäeva tuleb igal aastal pühitseda Jumaliku Halastuse pühapäevana, tunnistuseks püha Faustina nägemustest 1930ndatel aastatel. Püha Isa kuulutas, et katoliiklased, kes osalevad sel päeval Jumala Halastuse pühendumustes, saavad **täieliku indulgentsi** — Jumala erilise andeksandmise ja vabastuse ajalikust karistusest, mille nad oma pattudega on ära teeninud.

Vatikani teadaandes öeldi, et paavst tahab jätta sügavale ustavate hinge mõjuva meel-

detuletuse Jumala halastusest ja andestusest, mis püha Faustina elus ja kirjutistes ilmneb.

Indulgentsi saamiseks peavad katoliiklased enne pühendumuse alustamist korraldada eemale hoida igasugusest patust, isegi andeksantavast patust, osalema Jumala halastuse auks tehtavates vagades toimingutes või vähemalt lugema Pühima Sakramendi ees ... Meie Isa palvet ja Usutunnistust ning pöörduma palvega halastava Issand Jeesuse poole" nagu näiteks "Halastav Jeesus, ma usaldan Sind," teatas Vatikan.

Külaskäigul kodumaale pühitses paavst 17. augustil Jumala Halastuse pühamu, mis asub Krakowi lähedal.

Our Sunday Visitor, 18. august 2002

+

"Televisioonimürgitus"

"Mure keskkonna pärast peab laienema ka televisiooniprogrammideni," leiab Buenos Airese peapiiskop Hector Aquero de La Plata. "Paljud inimesed tunnevad muret keskkonna pärast: maa, kus me elame ja õhk, mida sisse hingame on mürgitatud ning kõik see imbub meie kehasse ja hinge. Usun, et peab kiiresti läbi viima ka televisiooni mürgisuse uurimise ja tegema sellest omad järeldused. Ma ei taha isegi mõelda sellest kahjust, mida teeb laste varajane pühendamine kurjadesse ja pahelisesse asjadesse, mida pakutakse neile päevast päeva." Ta ütles, et meedia uurimine peab algama "nn uurimuslikest programmidest, mis tegelikkuses on laimuga tegelevad bürood, agentuurid, kus planeeritakse meedia-kampaaniaid ja mis on inspireeritud ideoloogiate poolt või mõjutatud rahaliselt."

Peapiiskop osutas ka *talk-show*dele ja tegelikkust kajastavatele *show*dele, kus näidatakse kõige mõeldamatuid, häbiväärsemaid asju, ilma igasuguse süüdsuse piiri-

deta soositakse seksuaalseid hälbeid. "Kogu oma rohkuses jõuab see kõik läbi televisiooni tuhandete, miljonite inimeste ja perekondadeni. Inimese lõhkumine meedia, eriti TV kaudu on üks kõige tõsisematest probleemidest, millele peame tulevikus pühenduma. Paljud inimesed kulutavad sellele palju raha. Selle kõige taga on palju ettevõtteid, ärimehi, turu-uuringuid, ja vaatajatel ei olegi vaja muud teha, kui silmad avada ning televiisori ees hüpnotiseeritud saada. Seda kõike märkama kutsudes rõhutas peapiiskop, et "me peame kasutama väga hästi 'kaugjuhtimist' ja oskama valida, mida me tahame näha ning teadma, kuidas kaitsta oma lapsi sellise universaalse mürgi eest, mis telekraanidest välja voolab".

Buenos Aires, 4. sept. 2002 (Zenit-org)

Augustis viibis mõned päevad Eestis meie endine kogudusepreester isa **Zbigniew Pilat**, keda me viimati siin nägime üle kahe aasta tagasi. Ta pidas Tallinnas kaks Missat ja veetis viis päeva Hiiu maal üksinduses rekolektsioonil. Praegu on tal käsil doktoritöö kirjutamine kirikuõiguse alal. Peale selle kaitsmist tahaks ta minna mõneks ajaks Brasiiliasse tööle, mis on suur, kuid põnev väljakutse.

+

15. septembril konfirmeeris piiskop Sillamäel 13 Ida-Virumaa katoliiklast.

+

30.septembrist kuni 1.oktoobrini toimus Narvas Hermann kindluses **Eesti muuseumide 5. näituste festival**. Esimese koha pälvis Tallinna Linnamuuseumi näitus **Maarjamaa tagasitulek**, mis tutvustas katoliikluse ajalugu Eestis reformatsiooni järgsel perioodil. Näituse koostamisel kasutati liturgilist riietust ja esemeid, mis pärinevad Tallinna Peeter-Pauli kirikust. Näituse koostasid **Toomas Abiline** ja **Indrek Oper**. Näitus oli avatud 1. oktoobrist kuni 10. detsembrini.

+

4. oktoobril mõõdus **700 aastat püha Birgitta** sünnist. Roomas Püha Peetruse katedraalis toimus sel puhul pidulik oikumeeniline jumalateenistus, kus osalesid ka isa Vello Salo ja õed meie Pirit kloostrist.

+

7. oktoobril täitis **50 aastat Halastuse Misjonäride Ordu** asutamisest Ema Teresa poolt Kalkuttas. Selle tähistamiseks toimus Tallinna õdede majas terve päeva Pühima Sakramendi adoratsioon, mille lõpetas õhtune Püha Missa.

1. detsembril uuendas **õde Tavita, MC**, oma töötused Peeter-Pauli katedraalis ja sõitis järgmisel päeval Kalkuttasse, viimaseks ettevalmistavaks aastaks enne lõplike töotuste andmist.

+

16. kuni 19. oktoobrini toimus Tallinna koguduse korraldatud palverännak **Czestochowasse**.

+

Tartusse saabus uus **Neitsi Maarja Pärispäeva Saamise Püha Franciscuse III Ordu** õde ehk nn Tšehhi õde **Benedicta**.

+

Voldemar Ugarenko in memoriam

22.09.1921 - 8.10.2002

Voldemar Ugarenko maine elu jõudis lõpule selle aasta 8.oktoobril. Temaga lahkus meie hulgast viimane piiskop Profittichi-aegne katoliiklane, kes mäletas Katoliku Kirikut Eestis veel enne II maailmasõda. Paljude koguduseliikmete kodusid jäid soojade mälestuste kõrval ehtima ka Voldemari ehk Volli, nagu teda sõprade seas tavatseti kutsuda, maalitud pildid, mille seast mõned on kaunistanud ka meie kirikut.

+

Hea Jõulu-uudisena teatame, et on ilmunud Gerhard Krolli raamat **“Jeesuse jälgedel”** Johannes Esto Ühingu väljaandena!